

'k Za je dat vertelle...

De biebel in 't Zeêuws

Ruth
Jona
Marcus

't Kerkje van Ellesdiek/De Koperen Tuin
2004

Inhoud

Voorwoord

Inleidieng op 't boek Ruth

Ruth

Inleidieng op 't boek Jona

Jona

Inleidieng op 't evangelie volgens Marcus

't Evangelie volgens Marcus

De mensen die aan dit boek hebben meegewerkt

Voorwoord

Een vertaling van de Bijbel in het Zeeuws, waar is dat nu goed voor? Deze vraag heeft de Bijbelvertaalgroep van de Stichting 't Kerkje van Ellesdiek de laatste jaren heel wat keren gehoord. En bovendien: het Zeeuws, bestaat dat dan?

Toch heeft u nu een vertaling van drie bijbelboeken in handen. Een groep enthousiaste vertalers heeft zich in de afgelopen jaren intensief gebogen over deze drie boeken. Want er is wel degelijk vraag naar vertalingen in een Zeeuwse streektaal.

In Ellewoutsdijk wordt iedere maand een oecumenische bijeenkomst (in 't Zeeuws) gehouden en daar wordt ook in het Zeeuws uit de Bijbel gelezen. Verder blijkt dat ook eerdere vertalingen gretig aftrek hebben gevonden.

Een aantal problemen moest overwonnen worden. De vertaalgroep kwam al snel tot de ontdekking dat er grote verschillen bestaan in het Zeeuwse taalgebied. Daarom moest de poging om één Zeeuwse vertaling te maken, waarin iedereen zich kon vinden, opgegeven worden. Er kwam een Noord-Zeeuwse groep (Schouwen-Duiveland, Sint Philipsland, Tholen en Noord-Beveland), een Walcherse en een Zuid-Bevelandse groep. Van elk van deze groepen vindt u hier een vertaald bijbelboek.

De Zeeuwse streektaal is vooral een spreektaal. Er is gekozen voor een spelling die uitgaat van de Zeeuwse Schriefwiezer met een duidelijke eigen inbreng van de vertalers. Het aantal leestekens is zo beperkt mogelijk gehouden.

Uitgangspunt van de vertalingen is de Nieuwe Bijbel Vertaling waaraan door het Nederlands Bijbelgenootschap samen met de Katholieke Bijbelstichting de laatste jaren gewerkt is. We hebben dankbaar gebruik mogen maken van de teksten en toelichtingen die zij voor hun vertaling gemaakt hebben.

In ieder van de groepen zat iemand, die de Zeeuwse vertaling steeds vergeleek met de Griekse grondtekst.

Jopie Minnaard-Verheijke heeft dit boek op de van haar bekende wijze geïllustreerd.

Alle medewerkers hebben zich belangeloos ingezet. Zonder sponsors zou de uitgave van dit boek echter zeer moeilijk zijn geworden. We willen dan ook De Koperen Tuin, de Provincie Zeeland en het Vermeulen Brauckmanfonds van harte bedanken voor hun steun. Het is voor ons een stimulans om door te gaan met de vertaling van de Bijbel in het Zeeuws.

We hopen dat dit boek door velen gelezen en gewaardeerd zal worden.

Juni 2004

Jan Minnaard (Coördinator Vertaalgroep)

Inleidieng op 't boek Ruth

Ruth is ma een klein boekje dat mit Pienkstere, vuuftig daegen nae Paese, in de synagoge gelezen oort, omdat et verael z'n eige afspeelt in den tied van den oest. Pienkstere is naemelijk een feêst van de oest in Israël. Et is een mooi menselijk verael waerin et ondermeer gaet over Gods trouw en de trouw van mensen. Et is in elk geval gin stichtelijk veraeltje over een vrome weduwe die nae regen zonneshien kan verwachte en et gae ok nie over fermieljebanden die a je bie mot ouwe. Neê, et is een kort verael dat at et er om gaet wat zeit over et koniengsuus van David, want Ruth en Boaz bin voorouwers van die groten konieng van Israël. Dit verael wil dus vertelle dat er in et voêgeslacht van David een vrouwe is gewist die uut Moab kwam.

Die buutenlandse vrouwe was de groôtmoeder van David z'n vaoder. Zie was getrouwd mit een man uut Israël. Toen d'r man gesturven was gieng ze mit d'r schoônmoeder mee nae Bethlehem. Dae kwam ze Boas tegen. Die ao as naeste fermieljelid de plicht mit de kinderloôze Ruth te trouwen, ilder eêstgeboren zeune wier dan beschouwd as de zeune van der gesturve man.

De belangrieke booschap van dit boekje is, dat God geên God is van eên volk, ma den Eêre van aolle volken. En ok vertelt et dus dat Ruth, die vrouwe uut Moab, de stammoeder is van konieng David en zodoende ok van Jezus.

Ruth

Elimelek en z'n fermielje in Moab

1 In den tied dat de richters et vo et zeggen aode, kwam d'r een ongersnoôd in et land. Daerom gieng er een man uut Bethlehem in Juda weg mit z'n vrouwe en aollebeie z'n zeunen nae et land van Moab om daer as vreemdeliengen te weunen. **2** Die man eëtte Elimelek, z'n vrouwe Noömi en z'n twee zeunen Machlon en Kiljon, ze kwaeme uut Efratha bie Bethlehem in et land van Juda. Toen a ze in Moab angekomme waere, bleve ze daer. **3** Een stuitje laeter is Elimelek de man van Noömi gesturve, zodoende bleef ze mit d'r twee zeunen achter. **4** Die trouwden mit vrouwen uut Moab, den ênen eëtten Orpa en den aoren Ruth. **5** Ze ao dae zo'n tien jaer geweund toen a Machlon en Kiljon ok stierve. Noömi bleef glad alleênig achter zonder d'r zeunen en d'r man.

Ruth gae mit Noömi mee trug nae Bethlehem

6 Toen a ze oorde dat den Eêre z'n eige et lot van z'n volk angetrokke ao en wi vo broôd gezurgd ao maekte ze aolles gereêd en gieng mit d'r schoôndochters trug nae Juda. **7** Dus gieng ze mit der twee schoôndochters weg van waer a ze geweund ao. Toen ze onderwegt waere om nae Juda te gaen, **8** zei Noömi tegen d'r schoôndochters: toe, gae trug, draoi omme en gae nae et uus van j'n eige moeders. Ik ope dat den Eêre goed vo julder za weze, zoas julder ok goed gewist bin vo m'n gesturve zeunen en vo mien. **9** En dat Ie d'r vo zurgt dat julder onderdek meuge vinde in et uus van een man. Toen gaf ze ulder een kus, ma ze begonnte te schreëuwen **10** en ze zeie: neêe, ons gae mit joe mee nae joe volk. **11** Ma Noömi zei: gae trug kinders, waerom zoue julder mit mien meegae? Dienk je noe dat ik nog zeunen kriege waer a julder mee zoue kunne trouwe? **12** Gae trug kinders, allee, gae deur, want ik bin vee te oud om nog een man te kriegten. As ik a docht: vo mien is ter nog ope; ja, a zou ik vannacht nog mit een man slaepe, ja, a zou ik nog zeunen op de waereld zette, **13** zoue julder dae dan op wachte, tot a die groôt bin? Nee kinders, et is vo mien vee erger as vo julder, want ik è den Eêre tegen. **14** Ze begonnte a wi te schreeuwen. Orpa zei d'r schoônmoeder gedag en gaf d'r een kus, ma Ruth ieuw d'r stief vast. **15** Toen zei Noömi: kiek, je schoônzuster gae trug nae d'r eige volk en d'r eige goden. Allee, gaet 'r toch achteran! **16** Ma Ruth zei: noe mo je d'r mar es over opouwe, want ik laete joe in geên geval in de steek. Waer a jie nae toe gaet, dae gae ik ok nae toe, en waer a jie bluufft dae bluuf ik ok. Joe volk is mien volk en joe God is mien God; **17** Waer a jie j'n oôd neerleit, dae wil ik ok sterve en dae za ik ok begraven oore. Den Eêre mag mien ik weet nie wat andoe, as wat anders as den doôd ons uut mekaore aelt. **18** Toen Noömi zag a Ruth d'r nie van af te briengen was om mit eur mee te gaen ieuw ze varder d'r mond. **19** Zo gienge ze mit d'r beien deur tot a ze in Bethlehem ankwaeme. In eêl de stad waere ze d'r tondersteboven van. Is dat noe Noömi, vroege de vrouwen. **20** Ma Noömi zei tegen ulder: noem mien ma geên Noömi meê (de gelukkigen), ma Mara (de verbitterden), want den Almachtigen ei mien een bitter verdriet angedae. **21** Ik ao aolles toen ik ier weggieng, ma mit lege anden ei den Eêre mien ier truggebracht. Waerom zoue julder mien nog Noömi noeme, want den Almachtigen is tegen mien en ei m'n vee kwaed angedae. **22** Zo kwam Noömi trug uut Moab, saemen mit d'r Moabitische schoôndochter Ruth. Et was net in den tied dat de gaste* d'r af most.

* op Sch.D.land geeste

Ruth gae an et werk op et land van Boaz

2 **1** Noömi noe was van d'r mans kant fermielje van een groôten boer die a Boaz eëtte. **2** Ruth, die vrouwe uut Moab, zei tegen Noömi: ik zou graeg nae et land wille gae om aeren te raepen bie d'n eên of d'n aoren die a et goed mit mien voor eit. En Noömi zei: toe ma m'n kind, gae ma deur. **3** Dus gieng ze nae et land om aeren te raepen achter de maoiers an. Zo kwam ze terechte op et land van Boaz die nog fermielje van Elimelek was. **4** En kiek, nae een stuitje kwam Boaz d'r zelf an, uut Bethlehem. Dat den Eêre mit julder mag weze, zei 'n tegen de maoiers, en ulder zeie trug: dat den Eêre joe mag zegene. **5** Boaz noe, vroeg an de knecht, die de voorman was van de maoiers: die jonge vrouwe dae, bie wie oort die? **6** De knecht zei: Dat is die vrouwe uut Moab die mit Noömi mee trug gekommen is. **7** Ze kwam ier op den blok en zie zei: ik zou graeg achter de maoiers en tussen de schôven aeren wille raepe. En noe is ze ier eêl den dag a van vanochend vroeg af en ze is vreêd schappelijk, ze ei nog amper gezete. **8** Toen zei Boaz tegen Ruth: oor es ier m'n kind, je mo nie nae een aoren blok gae om te raepen; nie weg gaen ier, bluuf ma korte bie de vrouwen die ier ok vo mien bezig binne. **9** Ou goed in de gaten waer a ze an et maoien bin en bluufft er ma kort achter. Ik za de jongers vertelle, dat ze nie vervelend tegen je motte doen. A je dost eit, dan gae je ma nae de kruken en drienk ma van et waeter dat de knechten vo je sceppe. **10** Ruth viel op d'r knieen en boog diepe en zei: waer è ik et an verdiend da jie zo goed vo mien bin, ik bin vo joe ommers ok mar een vreemden? **11** Boaz zei tegen d'r: ze è mien verteld, wat a jie aollemaele vo je schoônmoeder gedaen eit naedat je man gesturven is: dat jie j'n eige vaoder en moeder en et

land waer a je gebore bin achter je gelaeten eit en naer een vo joe vreemd volk gegae bin. 12 Dat den Eêre je dat loône mag, want onder de vleugels van de God van Israël bin jie ier komme schule. 13 Dankjewel baes, zei ze, jie bin goed vo mien gewist, deur joe è ik wi moed gekrege; en dan te weten dat ik gineêns deur joe angenome bin. 14 Toen a et schaftied was zei Boaz tegen d'r: komt er ok ma bie zitte en eet ma mit ons mee, neem mar een stik broôd en dop dat ok mar in de zure wien. Ze gieng zitte neffen de maoiers en Boaz gaf d'r gepoft graen. Ze at er goed van en ze ieuw d'r nog van over ok.

15 Toen ze wir op rees om te gaen raepen gaf Boaz z'n mannen te verstaen: laet d'r ok tussen de schôven raepe en dienkt er om a je d'r niks van zeit. 16 Julder motte juist een bitje aeren laete vaolle, dan kan zie ze opraepe zonder a je ze een standje oef te geven. 17 Ruth bleef tot an den aevend op et land werke. Ze sloeg de graenkorrels uut de aeren die a ze geraept ao, et was een flienke zak vol en ze gieng trug nae de stad. 18 Toen Noömi zag oevee a ze geraept ao en toen Ruth ok nog liet zien wat a ze mit de schaftied over ge'ouwen ao en dat aomae an d'r schoônmoeder gaf, 19 riep die uut: waer ei jie vandaege geraept? Waer ei jie gewist? Gezegend de man die zo goed vo joe gezurd eit! En Ruth vertelde dat de man bie wie ze den eêlen dag op et land gewerkt ao Boaz eette. 20 Noömi zei tegen d'r schoôndochter: dat 'n gezegend mag weze van den Eêre, die trouw gewist eit an de levenden en an die gesturve bin. Boaz is naeste fermielje van ons en ie kan de fermieljeverplichtingen op z'n neme. 21 Dae kom nog bie, zei Ruth: dat 'n gezeid eit dat ik bie z'n maoiers mag bluve raepe tot a eêl den oest an de kant is. 22. Is et waer m'n kind, zei Noömi, dan is et ma beter a je een bitje in de buurte van de vrouwen bluift, dan za gin mens je op een aoren blok lastig kunne vaolle.

23 Ze bleef dus aeren raepe bie de vrouwen die vo Boaz op et land werkten tot a eêl den oest van de gaste en de terve achter de rik was. En aol dien tied weunde ze bie d'r schoônmoeder.

Ruth op den dosvloer van Boaz

3 1 Op een dag, zei Noömi tegen Ruth: m'n kind, zal ik vo joe nie 's een goed plekje zoek ee? 2 Boaz, bie wie jie wiste raepen eit, is zo a je wè weet nog fermielje van ons. Noe dan, van aevend gaet 'n nae den dosvloer om de gaste op te schoônen. 3 Was j'n eige goed en zurgt da je lekker ruukt, klee j 'n eige netjes an en gaet dan nae den dosvloer. Zurgt er vo dat 'n je nie ziet vor at 'n klaer is mit eten en drienken. 4 At 'n gae slaepe mo je goed bekieke waer at 'n gae legge. Dan gae je nae z'n toe, je slae an et voetènde z'n deken op en dae gae je legge. Ie za joe dan wè vertelle wat a je mo doen. 5 Ruth zei tegen Noömi: ik za aolles doen wat a jie tegen m'n gezeid eit. 6 Ze gieng nae den dosvloer en dee aolles zoas d'r schoônmoeder d'r gezeid ao. 7 En Boaz at en dronk en gieng voldae tenden den oap mî gaste legge slaepe. Toen kwam Ruth zachtjes dichterbie, sloeg an et voetènde z'n deken op en gieng d'r bie legge.

8 Midden in de nacht schrok 'n aneêns wakker. Ie draoide z'n eigen omme en kiek, dae lag een vrouwe an et voetènde. 9 Wie bin jie,' vroeg 'n. Ze zei: ik bin Ruth, wil jie mien asjebliet in beschermieng neme, want jie oor onze fermielje te elpen, jie bin onze lossen. 10 Den Eêre mag je zegene m'n kind zei Boaz, wat a je noe doet laet nog wir es zie da je goed van vertrouwen bin, want je bin nie achter de jonge jongers angeloape of ze noe riek bin of aerm. 11 Maek j'n eige ma nie ongerust m'n kind, ik za vo je doen wat a je m'n gevrogen eit; aolle mensen in de stad wete ommers a jie een oppassende vrouwe bin. 12 En je ei gliet, ik bin julder lossen en ik è de plicht julder te elpen, ma d'r is t'r nog eên die a naeder is as mien. 13 Bluuf vannacht ier ma slaepe en mergenochend zu m'n wè zien of at 'n z'n eige d'r an ouwe wil. Doet 'n dat liever nie, zo waer as d'n Eêre leeft, dan doe ik et zelf. Bluuf noe ma legge tot at et ochend oort. 14 Ruth bleef an z'n voetènde legge tot at et dag wier. Nog vo at et zo licht was da je mekaore kon zien kwam ze overènde, want ie wou nie dat er praetjes van kwaeme dat er een vrouwe op den dosvloer gewist was. 15 Boaz zei tegen d'r: ouw j'n omslagdoek es even op. Ze ieuw 'n op en ie kapt d'r zes maeten gaste in. Ie miek d'r een pakje van en lei dat op d'r schoere en ze gieng d'r mee op pad, trug nae d'r schoônmoeder en Boaz gieng trug nae de stad. 16 En toen Ruth bie d'r schoônmoeder kwam, vroeg die: oe eit et gegae m'n kind? En Ruth vertelde aolles wat a Boaz vo d'r gedaen ao. En, zei ze, 17 ie ei mien ok nog een eêlen oap mit gaste meegegeve. Want, zeit 'n: Je kan bie je schoônmoeder nie ankomme mit lege anden ee. 18 Wacht noe ma rustig af m'n kind tot a m'n wete oe at et af gae loape. Ie brient et vandaege zeker nog wè vo mekaore, dae bin ik niks ongerust in.

Boaz trouw mit Ruth

4 1 Boaz was sint nae de poorte gegae en gieng dae zitte. En kiek, dae kwam die man verbie waer at 'n van gezeid ao dat ie de lossen was. Ie zei: wacht jie es eventjes en komt er es bie zitte. De man dee wat at 'n gevroge wier. 2 Boaz vroeg toen an tiene van de ousten van de stad om d'r ok bie te kommen. Toen ze waere gae zitte, 3 zei 'n tegen de lossen: et land van ons fermieljelid Elimelek oor verkocht deur Noömi, die a truggekomen is uut Moab. 4 Wat ik je noe gae zegge dae mo je mar es goed over dienke: jie kan a je dat wil dat land koape. Iedereên die a ier noe bie is, ok de tien ousten, bin d'r dan getuge van. As je van plan bin gebruik te maeken van je rechten, gae dan je gank. Mar, a je dat nie doet, laet mien dat dan wete, want nae joe bin ik d'n eêsten an de beurte. Ik za van mien rechten gebruik maeke, zei de lossen. 5 Ma Boaz zei: as jie dat land koapt van Noömi, krieg jie Ruth, de weduwe uut Moab d'r bie, want dan kan de naem van d'r gesturve man varder leve op z'n eige

land. 6 As et zo gelegen is, zei de man, dan bluuf ik nie op m'n rechten staen, want dat zou te koste gae van m'n eige fermieljebezit. Neem jie m'n verplichtiengen mar over, wan ik kan ze nie naekomme.

7 (Vroeger was et de gewoonte in Israël bie verkoape of ruile, da je êne schoene uut dee om an de tegenpartij te geven om de zaak rechtsgeldig te maeken. Op die maniere wier in Israël een zaak bekrachtigd).

8 Daerom dee de lossen z'n schoene uut en gaf die an Boaz en ie zei: koöp jie dat land dan ma. 9 Tegen de ousten en aol de aore mensen die d'r bie waere zei Boaz: julder bin d'r vandaege getuge van dat ik et eële bezit van Elimelek en Kiljon en Machlon van Noömi koape.

10 Dan za ok Ruth uut Moab, Machlon z'n vrouwe, mien vrouwe oore om de naem van d'r man die a gesturven is varder te laete leven op zien land. Zo za zien naem nie verlore gae bie z'n fermielje en bie de inweuners van de stad. Julder bin d'r vandaege getuge van. 11 Net wè, zeie de ousten en aolle mensen die bie de poorte waere. Ons bin d'r getuge van. M'n oope dat d'n Eêre je mag geve dat de vrouwe die a je in j'n uus kriegt za weze as Rachel en Lea die et uus van Israël groôt gemaekt è. En dat ok jie in Efrata een groôt man mag oore en je naem in Betlehem mag bluve bestae.

12 Dat j'n uus mag oore as et uus van Peres, de zeune die Tamar an Juda geschonken eit, deur de kinders die d'n Eêre joe bie deze jonge vrouwe za geve.

13 Daenae nam Boaz Ruth bie z'n, ze wier z'n vrouwe en ze sliepe mit mekaore. D'n Eêre zegende eur, ze kreeg een kleinen en et was een zeune. 14 De vrouwen zeie tege Noömi: den Eêre gedankt, die joe vandaege een erfgenaem gegeven eit. Dat z'n naem in Israël ma mag bluve bestae! 15 Ie za joe wi blieê maeke en vo je zurge op j'n ouwen dag. Je schoôndochter, die zovee om joe geeft ei beter vo je gewist as zeven zeunen, want zie eit 'n op de waereld gebrocht. 16 Noömi nam et kind op d'r schoôt en ze zurgden varder vo z'n. 17 De buren gaeve et kind z'n naem: Noömi ei een zeune gekrege, zeie ze en ze noemden um Obed. Ie is de vaoder van Isai en de groôtvaoder van David.

Van Peres tot David

18 Dit bin de naekommeliengen van Peres: Peres was de vaoder van Chesron, 19 Chesron van Ram, Ram van Amminadab, 20 Amminadab van Nachson, Nachson van Salmon, 21 Salmon van Boaz, Boaz van Obed, 22 Obed van Isai, en Isai van David.

Inleidieng op 't boek Jona

't Biebelboek Jona êêt nae de profet. Z'n naem betêeken duuve. In dit boek stae nie wat a t'n zei, zoas bie d' aore profeten, mae wat a t'n overkwam. 't Is mae een klein boekje van vier hoofdstikken. Mae 't ei wè z'n sporen getrokke, in Jodendom, Christendom en ook Islam.

Jona wor nae Nineve gestierd om de mensen dae te bekeren. Mae ie ei t'r gin zin in en ie gae net d'aore kant op. Nineve staet voo 't buutenland, dae a ze d'n Eêuwigen nie kenne. Toch luustere ze nae de booschap a Jona uuteindelijk toch kom zegge da de stad onderste boven za gae a ze nie verandere. Eigelijk luustere ze beter nae d'n Eêuwigen as Jona zellef. Die is dae glad nie blie mee. 't Verhaal besluit mee een vraeg an Jona die a voo ons aolemaele bestemd is. De schriever van het boek Jona wil dudelijk maeke da d'n Eêuwigen nie alleen nae Israël omkiect, mae ook nae d' aore volken.

As profet wor Jona genoemd in 2 Koningen 14:25. Dae gaet 't over de tied a Jerobeam II konieng was over Israël. Dat was in de achsten êeuw voo Christus, mae d'r wor angenome a 't boek Jona erregens tussen 500 en 300 voo Christus geschreve is.

Jona wor ang'aele in 't evangelie van Matteüs (12:39) en Lucas (11:29).

Jona

Jona wor gerope en ie gaet 'r vandeu

1 1 En d'n Eêuwigen zei tegen Jona, de zeune van Amittai: 2 'Maek j'n eige gerêêd en gae nae Ninevé, die grôte plekke, om de mensen dae an te klaegen, wan 't kwaed dat ulder dae doe, kan 'k nie mir anzie.' 3 En Jona maekte z'n eige gerêêd, mae ie gieng d'r vandeu nae Tarsis, weg van d'n Eêuwigen. Ie gieng nae Jafo, en ie kon mee op 'n bôt nae Tarsis. Ie betaelde voo d'n overtocht en ie gieng an boord om mee nae Tarsis te vaeren, weg van d'n Eêuwigen. 4 Mae d'n Eêuwigen sliengerde zô'n machtige sturm op zêê en 't waeter wier zo woest, dat de bôt naebie brak. 5 De zêelui wiere benauwd en ze riepe aol om d'r eige god. En ze gooiden vracht in zêê om 't gevaer te keren. Mae Jona was nae benee in 't ruum gegae, ie was gae legge en diep in slaop gevalle. 6 De schipper gieng nae z'n toe en zei tegen z'n: 'Wat lei jie 'ier noe te slaopen! Kom is overênde en roept is toet joe god. Messchien a die god om ons dienkt en da me nie vergae.' 7 Onderwiele zeie de zêelui tegen mekaore: 'Laete me lote om te zien wie z'n schuld a 't is da me noe zô in d'ellende zitte.' Ze lootten en't lot viel op Jona. 8 Toen zeiden ze tegen z'n: 'Zei d'is, 'oe komme me in deze penaerie? Wat doe jie 'ier? Wae kom je vandaen? Oe 'êêt joe land, en bie welk volk 'oor jie?' 9 Ie zei tegen ulder: 'Ik bin 'n Hebrêêr en ik bidde aoltied toet d'n Eêuwigen, de God van d'n 'emel, die de zêê en 't drôoge gemaekt eit.' 10 De mannen rochte êel benauwd toen a z'oordn dat 'n der vandeu gegae was om d'n Eêuwigen t' ontlôopen, en ze zeiden: 'Oe ei je noe toch zôies kunne doe?' 11 En ze vroege an z'n: 'Wat moe me mee je doe, da me nie in deze zêê omkomme?' Wan de zêê wier aomae woester. 12 Ie zei tegen ulder: 'Pak me mae op en gooi m'n in zêê, dan za 't waeter wê bedaere. Wan ik wete dat 't mien schuld is da de sturm zô tegen julder tekeer gaet'. 13 Mae de mannen prebeerden nog terug nae 't drôoge te roeien, mae z'aode glad gin kans om a de zêê ao mae meer tegen ulder tekeer gieng. 14 Toen riepe ze d'n Eêuwigen an: 'Och Eêuwige, laet ons toch nie vergae a me 't leven van d'n dezen 'ier opgeve. Geef ons nie de schuld a 't er 'ier êên dôdgaet die a gin kwaed gedae eit. Jie bin d'n Eêuwigen, jie kan doe wat a je wil.' 15 Toen pakten ze Jona op en gooiden 'm in zêê, en de woeste zêê bedaerden. 16 De mannen zaege mee ontzag nae d'n Eêuwigen op. Ze offerden en ze beloofden da ze dat nog meer zoue doe.

Jona gaet an 't bidden

2 1 D'n Eêuwigen stierde een grôte vis om Jona op te slokken. Drie daegen en drie nachten zat Jona in die vis z'n buuk. 2 Toen gieng 'n in die vis z'n buuk an 't bidden toet d'n Eêuwigen, z'n God:

3 Ik zitte in de knoei en roepe toet d'n Eêuwigen
en ie geeft antwoord
uut de diepte van de dôd schrêeuw ik om 'holpe te worren
jje 'oor mien

4 Jie gooide m'n in 't pitje van de zêê
Ik legge rondom in 't kolkende waeter
aol joe golven boenke over m'n ene.
5 Ik docht bie m'n eige: ik bin an de kant geschove,
glad uut zicht.
Mae toch za'k j'n eilige tempel wee zie.

6 't Waeter kom toet an m'n lippen
'n mure van waeter valt over m'n ene
ik stikke bekant in 't zêêgos
7 'k Zakke nae de boom, dae a de bergen oprieze,
nae de plekke daer a 'k voo êeuwige achter de riengel gae.

En dan ael jie mien levendig op uut de dôd,
Eêuwige, mien God!

8 Noe a m'n ziele uut me genepe wor
roep 'k om joe, Eêuwige,
en m'n bidden gae nae joe
in joe 'eiligdom.

9 Die a d'r eige voo ermetierige goden buge,
laete joe stae, trouwe God.
10 Maer ik za m'n dank utere en joe offers geve;
wat a 'k belove dat doe'k ook.
d'n Eêuwigen is 't die a redt.

11 Toen belastte d'n Eêuwigen de vis en die spoog Jona uut op 't drôôge.

Jona z'n preek en d'n uutwerkieng

3 1 En wee zei d'n Eêuwigen tegen Jona: 2 'Maek j'n eige gerêêd om nae Ninevé te gaen, die grôôte plekke, om de mensen dae an te klaegen, mee de woorden die an ik tegen je za zegge.'

3 En Jona maekte z'n eige gerêêd en ie gieng nae Ninevé zô a d'n Eêuwigen belast ao. Ninevé was ieselijk grôôt, je mog wè drie daegen lôôpe om d'r deu te kommen. 4 Jona gieng de stad in zo verre a t'n op êên dag kon komme en ie riep: 'Over veertig daegen wor Ninevé onderste boven gegooïd.' 5 De mensen uut Ninevé naeme an wat a God zei: ze wiere 't sêêns om te vasten en aolemaele van d'n 'ôôgsten toet d'n laogsten gienge z' in zak en as. 6 Toen de konieng van Ninevé dat aol 'ôôrde, rees 'n op van z'n zetel, dee z'n goeie goed uut en gieng mee een zak om z'n ene op de grond zitte. 7 En ie liet in Ninevé omroep: 'Van de konieng en z'n ministers mag 't er gin mens en gin bêêst mir ete of drienke, gin koeie, gin schaep en gin geite. De bêêsten moge gin gos ete en gin waeter drienke. 8 Aolemaele, mensen en bêêsten moen zakken an doe en zo 'ard as a ze kunne toet God roepe. Laet iedereen z'n meniere van doen verandere en sebiet opouwe mee de minne streken die a t'n doet.

9 Meschien bedienk God z'n eige wè en kriegt 'n spiet, meschien wilt 'n nie mi zo machtig kwaed weze en ons spaere.' 10 Toen a God zag a ze wè anders gienge leve, kreeg 'n spiet over wat a 'n gezeïd ao a t'n mee ulder zou doe, en ie dee 't nie.

Jona wor terechtgeweze

4 1 Mae da viel bar slecht bie Jona en ie wier vee kwaed. 2 Ie gieng bidde toet d'n Eêuwigen: 'Och God è 'k et nie gezeïd toen a 'k nog tuus was? Daerom wou 'k noe weglôôpe nae Tarsis. 'k Wist 't wè: jie bin 'n God die a z'n and over z'n arte striekt en mee liefde nae mensen kiekt. Die a geduld eit, en die a trouw bluufft. Die a te doen eit mee mensen die a kwaed overkomt. 3 Laet me noe mae d'ôôdgae, Eêuwige, ik bin nog liever d'ôôd as a 'k zo verder moe leve.' 4 Mae d'n Eêuwigen zei: 'Ei jie wè g'liek a je zô kwaed bin?'

5 Toen a Jona uut Ninevé weggegae was, gieng 'n èrregens an d'ôôstkant zitte, en ie maekte dae een afdekje voo schaeduw. Zô wou 'n is kieke wat a ter mee de stad gieng gebeure.

6 Toen liet God, d'n Eêuwigen, een wonderbôôm* groeie. Dan zat Jona uut 't zunnetje en dan zou z'n kwaeie buu wè zakke. Jona was nog a in z'n sas mee dien bôôm. 7 Mae d'n aoren ochen, a 't licht wier, liet God een wurmpje an die bôôm vrete en ie gieng slap 'ange. 8 Toen a de zonne opgieng liet God een 'êête ôôstewind waoie, de zonne pikte zô op Jona z'n 'ôôd a t'n d'r zot van wier. Ie was zô t' ènden da t'n zei: 'Ik bin nog liever d'ôôd as a 'k zô verder moe leve.' 9 Mae God zei tegen Jona: 'Ei jie wè g'liek a je zô kwaed bin over dien bôôm?' Jona zei terug: 'Ik bin stik kwaed en ik è grôôt geliek ook.' 10 Toen zei d'n Eêuwigen: 'A jie noe a begae bin mee die wonderbôôm dae a je gin 'and voo uutgestoken eit en die a jie nie opgekweekt eit, dien bôôm die a in êên nacht opgekomen is en in êên nacht vergaen is, 11 zou ik dan nie begae weze mee Ninevé, die grôôte plekke, dae a meer as twaolef keer tienduzend mensen weune die a nog gin verschil wete tussen d'r rechen 'and en d'r lienksen, en dan ook nog aol die bêêsten?'

* wonderbôôm = Ricinus Communis, bos die a 'ard groeit; uut de zaeden wor wonderolie gemaekt

Inleidieng op 't evangelie volgens Marcus

't Woord 'evangelie' betêken letterlik: 't goeie nieuws. Een evangeliëschriever is iemand die a de booschap en de betêkenisse van Jezus van Nazaret deur wil geve an z'n lezers. Dat doe t'n an d' and van een soort van beschrievieng van Jezus z'n leven.

Van de vier evangelië in de Biebel is dat van Marcus 't kortste. De schriever ei mae weinig woorden nôdig om de verhalen over Jezus te vertellen. Ie doe dat bovendien op een butengewoon levendige en beeldende maniere. De gebeurtenissen komme zó kort op mekare, dat 't soms net een film of een toneêlstuk liekt.

't Evangelie van Marcus is eschreve in een eênvoudige en direkte taele. Die liek vee op de spreektaele, en daèdeur is 't evangelie taemelijk makkelijk over te zetten in 't Zeêuws.

Dit evangelie is 't oudste van de viere - 't is eschreve zò rond de jaeren 65-70 van ônze jaertellieng - mae toch ei de schriever d'r zelf nie bie ewist toen a Jezus leefden. Op grond van verhalen die a mensen an mekare deurvertelden, ei t'n z'n eigen een beeld evurmd van 't leven en de betêkenisse van Jezus.

Wien a de schriever precies was dat wete me nie. 't Kan weze dat 't een jood was, mae dat is ok nie zeker. Om a t'n uutleg geeft over vee joodse gebruiken, wor an'enome da t'n voe christenen schreef die a nie van joodse komof wazze. De schriever leefden wellicht buten Palestina, en d'r wor wè edocht dat 't evangelie in Rome eschreven is.

't Evangelie van Marcus beschrief de leste drie jaer van 't leven van Jezus, van z'n doôp toet net nae z'n doôd, en 't eindigden in eêste anleg mie 't raedse van 't lege graf (16 vers 8). Een are schriever ei t'r laeter een anvullieng op eschreve (16 vers 9-20).

In 't begun van 't evangelie wor Jezus op'evoerd as Zeune van God die a mie overtuigend gezag een nieuwe leêr verkondigt en die a mie onvoorstelbaere macht aolderlei ziektes en duvels, ja zelfs de doôd overwint. Mae dat succesverhaal dat duur nie lank. De meêste mensen begriëpe nie vee van aol dat a t'n doet, zelfs z'n eigen leêrliengen wete nie wat a ze d'r mie an motte. A gauw wor de tegenstand van de gevestigde religieuze orde een bedreigieng voe Jezus. En voe mensen die a goed luustere, is 't a gauw dudelik dat 't slecht mie z'n of za lôpe. Tussen de gebeurtenissen deur staè de schriever geregeld even stille bie de vraege daè a de leêrliengen den eêle tied mie worstele: de vraege naè de identiteit van Jezus. En de schriever nôdig je uut om z'n evangelie nie alleêinig maè te lezen, mae om 't verhaal ok daadwerkelijk binnen te stappen. Om net as de leêrliengen mie Jezus op pad te gaen, en voe j'n eigen een antwoord te zoeken op de vraege: wien is dat toch, die Jezus?

‘t Evangelie volgens Marcus

1 ¹ Dit is ‘t begun van ‘t evangelie over Jezus Christus, Zeune van God.

² ‘Kiek, ik stiere m’n bode voe je uut

om voe joe een weg te baenen.

³ Z’n stemme die klienkt in de woestijn:

“Lei een pad klaer voe den Eêr,

maèk z’n wegen rechte!”

⁴ Zò staèt ‘t bie de profeet Jesaja, en zò gieng Jewannes te werk: ie dopten in de woestijn, en ie preekten dat dien doôp een tēken was da de mensen d’r eigen woue bekêre, waèdeur a d’r zonden vergeve konne worre. ⁵ En eêl Judea en aolle mensen uut Jeruzalem liepe naè z’n uut. Ze liete d’r eigen in de Jordaan deur z’n dôpe, twint a ze d’r zonden opbiechtten. ⁶ Jewannes die ao een kamêlevel an, en ie ao een lere rieme om z’n lenden; ie at sprienkaenen en wilden eunik. ⁷ Ie preekten: ‘Nae mien za t’r eên komme die a sterker is as mien, en ik bin ik ‘t nog nie waerd om te bokken en de riempjes van z’n sandalen los te maeken. ⁸ Ik è julder edopt mie waeter, mae um za julder dôpe mie eilige geêst.’

⁹ In die daegen gebeurden ‘t da Jezus uut Nazaret, in Galilea, kwam en da t’n deur Jewannes edopt wier in de Jordaan. ¹⁰ Toen a t’n wee boven waeter kwam, zag t’n den emel openschore en de Geêst as een duve op z’n neer komme; ¹¹ en d’r klonk een stemme uut den emel: ‘Jie bin m’n geliefde zeune, op wien a ‘k vee esteld bin.’

¹² En toen dreef de Geêst ‘n achter an mekare de woestijn in. ¹³ Ie bleef veertig daegen in de woestijn, en daè wier t’n deur de Satan op de proef esteld. Ie leefden daè tussen de wilde beêsten, mae de engelen deeë voe z’n zurge.

¹⁴ Nae a Jewannes uut’eleverd was, kwam Jezus naè Galilea om ‘t goeie nieuws over God te briengen. ¹⁵ En ie zei: ‘t Is zòvarre, ‘t keunikriek van God is a kortbie, bekeêr j’n eigen en geloôf in ‘t goeie nieuws.’

De roepieng van Simon, Andreas, Jakobus en Jewannes.

¹⁶ Toen a Jezus langs ‘t meer van Galilea liep, zag t’n daè Simon en z’n broer Andreas bezig mie d’r netten uut te goôien, wan dat wazze vissers. ¹⁷ En Jezus zei tegen ze: ‘Kom ier! Gaè mie me mee! Dan za ‘k er voe zurge da julder vissers van mensen worre.’ ¹⁸ Zògaw as a t’n dat ezeid ao, liete ze d’r netten vaolle en ze gienge achter z’n an. ¹⁹ Een eindje vadder zag t’n Jakobus van Zebedeüs en z’n broer Jewannes, die a in d’r boôt bezig wazze mie d’r netten te maeken ²⁰ en direkt riep ‘n ze. Ze liete d’r vaoder Zebedeüs mie de daglōners in den boôt zitte, en gienge mie z’n mee.

Een nieuwe leêr mie gezag

²¹ Ze gienge naè Kafarnaüm; en zòdrie as a ‘t sabbat was, gieng t’n naè de synagoge en daè gaf t’n les. ²² Ze stoenge versteld van wat a t’n vertelden, wan d’r gieng vee gezag van uut; ‘t was nie liek as mie de schriftgeleêrde. ²³ Noe was t’r in de synagoge net eên die a bezete was van een onreine geêst en die schreëuwden: ²⁴ ‘Wat mò jie van ôns, Jezus van Nazaret? Bin jie ekomme om ôns glad kapot te maeken? Ik wete wè wien a jie bin: jie bin den Eiligen van God!’ ²⁵ Mae Jezus zei kwaed tegen z’n: ‘Ou je mond, gaè t’r uut!’ ²⁶ En dien onreine geêst schodden die man deur mekare en mie een ieselike schreëuw gieng t’n d’r uut. ²⁷ De mensen wazze d’r aol glad van ‘t ondersteboven en ze zeie tegen mekare: ‘Mae m’n eden, wat è me noe? Da ‘s nog es een nieuwe leêr daè a gezag van uut gaèt! Ie geef effenof bevelen an onreine geêsten, en ze luustere nog naè z’n ok!’ ²⁸ En binnen de kortste kêren wier t’r in eêl Galilea over z’n epraat.

²⁹ Toen a ze uut de synagoge kwamme, gienge ze achter an mekare naè ‘t uus van Simon en Andreas, saemen mie Jakobus en Jewannes. ³⁰ Simon z’n schoônmoeder die lag daè op bédde mie de kosse, en dat zeie ze direkt tegen Jezus. ³¹ Ie gieng naè d’r toe, ie paken d’r and en ie ielp ze overènde. De kosse die gieng wig, en ze begon ulder te bedienen.

³² ‘s Aevens, toen at de zonne onder was, brochte ze iedereên die a ziek of bezete was naè z’n toe. ³³ En eêl de stad kwam bie z’n voor de deure stae. ³⁴ En Jezus die maekten vee mensen beter van aolderlei kwaelen, en ie dreef vee duvels uut. Ie zurgden d’r voe dat die duvels niks konne zegge, wan zulder wiste wien a t’n was.

³⁵ ‘s Ochens vroeg, toen a ‘t nog stikdoenker was, rees Jezus a op. Ie gieng naè buten om een stil plekje te zoeken en daè bleef t’n bidde. ³⁶ Simon, en de mensen die a bie z’n wazze, gienge zògaw as a ze mae konne achter z’n an. ³⁷ Toen a ze ‘n evonden ao, zeie ze tegen z’n: ‘Ze bin je aol an ‘t zoeken.’ ³⁸ En Jezus zei trug: ‘Me zu es vadder gae naè de durpen ier in de buurte, dan kan ‘k ‘t goeie nieuws daè ok brienge; wan daè bin ‘k ommers voe op pad egae.’

39 In eël Galilea gieng Jezus 't goeie nieuws brienge in de synagogen, en overaol dreef t'n duvels uut. 40 Op een gegeve moment kom t'r een melaatsen naè z'n toe en die vraegt of a t'n um asjeblijft kan elpe. Ie vaol op z'n knieën en ie zei tegen Jezus: 'A jie dat wil, kan 'k wee rein worre.' 41 Jezus maekten zonde van z'n. Ie stak z'n and uut, ie rocht 'n an en ie zei: 'Dat wil ik net: wor jie wee mae rein.' 42 De melaats'eid gieng direkt wig en ie was wee rein. 43 Jezus zei tegen z'n: 'Maèk noe mae gauw a je wig komt. 44 En dienke t'r over a je ier mie gin mens over praat! Gaè j'n eigen an de priesters laète zie en brieng een offer om a je noe wee rein bin, op de wieze as a Mozes ezeid ei da je mò doe. Dan è zulder ok d'r bewies.' 45 Mae toen a de man wig was, begon t'n toch overaol over 't goeie nieuws te vertellen, en ok over wat a t'n zelf overkomme was. Daèrom kon Jezus nie zòmae mi een stad binnengae. Ie zocht de stille plekjes op, mae 't volk bleef van aolle kanten op z'n toestròme.

't Gezag van Jezus wor betwist

2 1 Toen a Jezus nae een dag of wat wee in Kafarnaüm was, kregde de mensen a gauw in de gaten dat 'n wee tuus was. 2 En d'r kwam zòvee volk bie mekare da t'r ok bie de deure gin plekke mi was, en Jezus brocht an die mensen z'n booschap. 3 Toen kwamme ze mie een lammen naè z'n toe die a ze mie z'n vieren droege. 4 Mae om a t'r zòvee volk was, konne ze nie toet bie Jezus raeke. Daèrom begonne ze 't dek boven z'n oòd open te breken, en toen a 't gat groòt genoeg was, liete ze de draegbaer mie dien lammen d'r op naè benee zakke. 5 En Jezus die zie ulder geloòf, en ie zei tegen dien lammen: 'Jongen, je zonden bin je vergeve.' 6 Noe zatte daè ok een paer schriftgeleërde en die dochte bie d'r eigen: 7 'Wat doet die noe voe praat? Dat is God lastere: zonden vergeve dat kan toch alleênig God mae doe?' 8 Jezus ao direkt in de gaten wat a ze dochte en ie zei tegen ze: 'Waèrom dienke julder dat bie j'n eigen? 9 Wat is t'r noe makkelijker, tegen dien lammen te zeggen: "Je zonden bin je vergeve", of te zeggen: "Ries es op, pak je draegbaer en gaè mae lôpe"?' 10 Om julder te laète weten da de Mensezeune volmacht ei om op aerde zonden te vergeven' - en ie draaiden z'n eigen naè dien lammen - 11 'daèrom zeg ik: ries es op, pak je draegbaer en gaè mae naèr uus.' 12 Ie rees op, pakten z'n baer en liep achter an mekare wig, twint a ze d'r mie z'n aollen op stoenge te kiekken. De mensen wiste nie wat a ze zagge, ze preze God en ze zeie: 'Zòiets è me noe nog noòit ezie.'

13 Jezus gieng wig en ie liep wee langs 't meer; d'r kwam een èle koòie volk naè z'n toe en ie gaf ze les. 14 Onderweg zag t'n bie 't toluus Levi van Alfeüs zitte, en ie zei tegen z'n: 'Gaè mae mie me mee.' En Levi rees op en ie gieng mie z'n mee. 15 Op een keêr lag Jezus bie Levi an om te eten, en saemen mie Jezus en z'n leêrliengen lagge ok vee tollenaers en zondaers an; daè wazze d'r nog a vee van bie de mensen die a t'n volgden. 16 En de Farizeêse schriftgeleërde die a zagge a t'n mie die mensen an 't eten was, zeie tegen z'n leêrliengen: 'Eet 'n noe mie tollenaers en zondaers?' 17 Jezus die oòrden dat en ie zei tegen ze: 'De mensen die a niks mankere die è gin dokter nôdig, mae die a ziek bin wè; ik bin ik nie ekomme om de rechtvaardige te roepen, mae de zondaers.'

18 De leêrliengen van Jewannes en de Farizeêen wazze gewend om geregeld te vasten. D'r kwamme mensen an Jezus vraege: 'Waèrom vaste de leêrliengen van Jewannes en de Farizeêen wè, en die van joe nie?' 19 En Jezus zei tegen ze: 'De mensen op de feêste kunne toch nie gae vaste zòlank as at de bruidegom d'r nog bie is? Neê, zòlank as at de bruidegom d'r nog bie is, kunne ze nie gae vaste. 20 Mae d'r za een tied komme dat de bruidegom van ze wig'enenomen is, en dan za 't wè tied weze om te vasten. 21 D'r is gin mens die a een nieuwe lappe stof op een oud stik goed naait, wan die lappe die gaè krumpe, en dan krieg je een schore die a nog grotter is. 22 D'r is ok gin mens die a jonge wien in ouwe zakken giet; a die wien gaè giste, boste die zakken en dan is nie alleênig de wien wig, mae dan bin ok je zakken kapot; neê, jonge wien mò je in nieuwe zakken doe.'

23 Op een sabbat gieng Jezus tussen de lappen land mie graen deur, en twint a ze daè liepe, begonne de leêrliengen aeren te trokken. 24 En de Farizeêen zeie tegen z'n: 'Kiek daè noe toch, waèrom doe ze op de sabbat iets dat a glad nie mag?' 25 Mae Jezus zei tegen ze: 'È julder noòit eleze wat a David dee toen a um en z'n mensen erremoe leeë en oenger ao? 26 Oe a t'n in de tied van ôgepriester Abjatar in 't godsuus naè binnen gieng en de toônbroòden opat, oewel a buten de priesters gin mens daè van mag ete, en oe a t'n an z'n mensen ok van dat broòd gaf?' 27 Toen zei t'n: 'De sabbat is emaekt voe de mens en nie de mens voe de sabbat; 28 zòdoende is de Mensezeune ok baes over de sabbat'.

3 1 Jezus gieng wee naè de synagoge. D'r was t'r daè eên mie een and daèr a glad gin leven mi inzat. 2 Ze ieuwe 'n in de gaten om te kiekken of a t'n die man op de sabbat beter zou maeke, wan dan konne ze 'n anbrienge. 3 En Jezus zei tegen die man mie dien and: 'Ries es op, en kom ier mae in te midden stae'. 4 En ie zei tegen ze: 'Wat mag t'r noe op de sabbat: goed doe of kwaed doe, een mens z'n leven redde of een mens doòd maeke?' Ze zeie niks. 5 Jezus keek kwaed in de rondte en 't dee t'n vee zeêr da ze aol een arte van steên ao, en ie

zei tegen die man: 'Steek j'n and es uut.' Ie stak z'n and uut en d'r kwam wee leven in. 6 De Farizeëen gienge wig en ze begonne achter an mekare mie de Herodianen te overleggen oe a ze 'n doôd konne maeke.

Jezus, 't volk en z'n leêrliengen

7 En Jezus gieng mie z'n leêrliengen naè 't meer, en d'r kwam wee een êle koôie volk achter z'n an. En ok in Judea 8 en Jeruzalem, in Idumea en 't Overjordanse, en an de kanten van Tyrus en Sidon wazze d'r vee mensen die a oôrden wat a Jezus aol dee, en die a naè z'n toe kwamme. 9 En ie zei tegen z'n leêrliengen da ze een boôt gereêd mosten ouwe, wan ie was benauwd da t'n deur de mênigte onder de voet elôpe zou worre. 10 Om a t'n vee mensen beter emaèkt ao, wriengden iedereên die a nog wat mankeerden z'n eigen naè voren om Jezus an te kunne raeken. 11 En iedere keêr at de mensen die a bezete wazze van onreine geêsten um zagge, viele ze voe z'n op de grond en ze schreûwden: 'Jie bin de Zeune van God!' 12 Mae Jezus zei da ze dat in geên geval vadder mochte vertelle, wan dat most nie bekend raeke.

13 En Jezus klom een berg op en die a t'n uut'ekozen ao die riep t'n bie z'n, en die kwamme naè z'n toe. 14 Ie wees t'r twelve an om bie z'n te bluwen, die a t'n as apostel op pad kon stiere om 't goeie nieuws bekend te maeken, 15 en die a volmacht ao om duvels uut te drieven. 16 Deze twelve wees t'n an: Simon, die a t'n Petrus noemden, 17 Jakobus van Zebedeüs, en Jakobus z'n broer Jewannes – die tweê noemden ie Boanerges, da betêken 'de dunderzeunen' - 18 en Andreas, Filippus, Bartolomeüs, Matteüs, Tomas, Jakobus van Alfeüs, Taddeüs, Simon de Zeloot 19 en Judas Iskariot, die a t'n uiteindelik uut'eleverd ei.

Jezus, de schriftgeleêrde en z'n fermielje

20 Jezus gieng naèr uus toe; en d'r kwam wee vee volk bie mekare, waèdeur a ze gin eêns konne gaen etc. 21 Toen a z'n fermielje oôrden da t'n d'r wee was, gienge ze op pad om 'n op te pakken, wan ze zeie da t'n z'n verstand kwiet was.

22 D'r wazze ok schriftgeleêrde uut Jeruzalem ekomme, en die zeie: 'Beëlzebul is in z'n evaere', en: 't Is deur Satan da t'n duvels uut kan drieve.' 23 Toen a Jezus ze bie z'n eropen ao, begon t'n in geliekenissen tegen ze te praten: 'Oe kan Satan z'n eigen noe uutdrieve? 24 A ze in een keunikriek aolmae mie mekare in de moeite bin, dan kan da keunikriek gin stand'ouwe; 25 En a ze in een fermielje aolmae mie mekare in de moeite bin, dan za die fermielje gin stand kunnen ouwe. 26 En a Satan noe net es aolmae mie z'n eigen in de moeite zou weze, dan kan t'n ok gin stand'ouwe, mae dan gaè t'n d'r an.

27 Mae d'r is gin mens die a zòmae bie een sterke vent in uus kan gae om daè spullen te rôven. Eêst mò t'n dien sterken vast'ebonden è, en dan kan t'n z'n uus pas leegrôve. 28 Ik za je dát vertelle: aolles kan de mensen vergeve worre, oevee zonden a ze ok edaen è, en oevee a ze God ok elasterd è; 29 mae wien a t'r lastert tegen den eilige Geêst, die za in der eêuwig'eid gin vergevieng kriege, wan die ei een doôdzonde begae.' 30 Dit zei t'n aol, om a ze bewerden da t'n bezete was van een onreine geêst.

31 Impersant kwamme z'n moeder en z'n broers an. Ze bleve buten stae en ze stierden d'r eên naè binnen om 'n te roepen. 32 Rondom Jezus zat een êle koôie volk, en ze zeie tegen z'n: 'Zegge, je moeder en je broers stae buten en ze bin je an 't zoeken.' 33 Mae Jezus zei trug: 'Wie bin noe eigenlijk m'n moeder en m'n broers?' 34 En ie keek in de rondte naè de mensen die a daè zatte en ie zei: 'Kiek, ier è je m'n moeder en m'n broers! 35 Wan iedereên die a leef naè de wil van God, die is m'n broer en m'n zuster en m'n moeder.'

Geliekenissen over 't keunikriek van God

4 1 Jezus begon wee les te geven bie 't meer. En noe kwam t'r zò'n grôte koôie volk op of da t'n in den boôt stapten en daè gieng zitte, twint a de mensen op de kant bleve stae. 2 Ie gaf de mensen een êle tied les mie geliekenissen. En ie zei tegen ze: 3 'Noe motte je es luustere! Een zaaier gieng naè 't land om te zaaian. 4 En toen a t'n an 't zaaian was, viel t'r een deêl van 't zaed op de pad; daè kwamme de veugels op of en die fratte 't op. 5 D'r was ok een deêl van 't zaed dat a op een plekke viel daè a nie vee grond op de rotsen lag. 't Dee a gauw schiete, om a 't mae luchjes lag. 6 Mae toen at de zonne opkwam, begon t't te verschroeien, en 't verdroôgden om a 't gin wortel ao. 7 Wee een aar deêl van 't zaed viel tussen de stekels, en toen a die stekels begonne te groeien, versmoorden ze 't gewas, en d'r kwam gin oest van. 8 De rest van 't zaed viel op goeie grond; en dat schoot, en 't kwam op, en 't wier een moôï gewas. An sommige kwam dertig keêr zòvee, an are sestig keêr, en d'r wazze d'r ok daè a wè onderd keêr zòvee ankwam.' 9 En Jezus zei: 'A je ôren an j'n oôd ei, dan mò je ze gebruke ok!'

10 Toen a Jezus wee saemen was mie de mensen die a geregeld bie z'n wazze en mie de twelf apostels, vroege die waè a die geliekenissen noe eigenlijk over gienge. 11 En ie zei: 'Julder magge 't geheim wete van 't keunikriek van God. Mae de butenstaenders, die kriege 't in geliekenissen te ôren.

12 "zòda ze mie d'r ôgen kieke, mae toch niks zulle zie,
en mie d'r ôren ôre, en toch niks zulle verstae,
aars zoue ze d'r eigen bekêre en zoue d'r zonden vergeve worre.'"

13 En Jezus zei tegen ze: 'A julder deze geliekenisse a nie deur è, oe motte je dan aol die are geliekenissen begriep? 14 De zaaier die zaait 't woord. 15 Sommige mensen bin die op de pad daè a 't woord op ezaaid wor. Zòdrie as a ze 't ehören è, kom Satan, en dat woord dat a in ulder ezaaid is dat pik t'n gauw wig. 16 En are mensen bin 't zaed dat a op de rotsgrond vaolt. Zò gauw as a ze 't woord ôre, neme ze 't an en ze bin d'r stik blie mie. 17 Mae 't bin schoten zonder wortel; ze leve bie den dag. A ze dan in 't nauwe komme of a ze vervolgd worre vanwege 't woord, dan vaolle ze achter an mekare van d'r geloôf of. 18 En wee are bin 't zaed dat a tussen de stekels vaolt: ze è 't woord goed ehöre, 19 mae dan komme de zurgen van aolledag d'r tussen, en de verleieng van 't geld, en de zucht naè van aolles en nog wat. Die versmore 't woord en d'r kom gin oest van. 20 Mae sommige bin 't zaed dat a op goeie grond vaolt. Die ôre 't woord en bie die mensen slaèt 't an. En daè geeft 't een oest die a bie den ênen dertig keêr, bie den aren sestig keêr en bie wee are wè onderd keêr zò groôt is.'

21 En Jezus zei: 'De lampe wor toch nie naè binnen ebrocht om 'n onder een teële of onder 't bédde te zetten? Die zet je toch goed ôge? 22 Wan d'r is niks wig'estoke as om te zurgen dat 't an den dag komt, en d'r is niks dat a in 't geheim gebeurt as om te zurgen dat 't an den dag zou komme. 23 A je ôren an j'n oôd ei, dan mò je ze gebruke ok!' 24 Jezus zei tegen ze: 'Luuster goed naè wat a je noe gaèn ôre: mie de maete daè a julder mie mete, za t'r voe julder ok emete worre. En d'r za voe julder nog wat bovenop edae worre. 25 Wan die a wat ei, die za t'r bie kriege, mae die a niks ei, die za 't bitje dat a t'n ei ok nog of'epakt worre.'

26 Jezus zei: 't Gaè mie 't keunikriek van God net as mie eên die a zaed over 't land stroôit. 27 Ie gaè slaep en ie ries wee op, dag in dag uut, en 't zaed dat schiet, en 't gaè groeie, zonder a t'n weet oe at da kan. 28 Zòmae uut z'n eigen kom t'r een gewas op 't land te staen: eêst de schote, dan de aere en dan de korrels in de aere. 29 Mae zòdrie as a 't graen riepe is, dan slaè t'n z'n zekel d'r in, wan dan is 't tied voe den oest.'

30 Ie zei: 'Waè ku me 't keunikriek van God noe es mie vergelieke, wat voe geliekenisse ku me daè voe gebruke? 31 't Is net as mie een mosterzaedje, a je dat in de grond gaè zaaie dan is 't 't kleinste zaedje dat a t'r op de waereld bestaèt. 32 Mae eêns a 't ezaaid is, dan gaèt 't groeie en 't wor 't gròste van aol de gewassen. En 't wor zòvee een gròten bos, da de veugels daè in de koelte een nist onder kunne maeke.'

33 En mie vee van zukke geliekenissen brocht t'n 't goeie nieuws, voe zòvarre as a ze 't konne begriep. 34 Ie praten alleênig mae in geliekenissen tegen ze, mae a ze onder mekare wazze, leiden ie 't aol uut an z'n leêrliengen.

Vuuf keêr geloôf en ongeloôf tegenover mekare

35 Toen a 't op dien dag aevend eworre was, zei Jezus tegen ze: 'Kwa, me zu es naè de overkant gae.' 36 Toen a ze 't volk wig'estierd ao, namme ze 'n mee mie den boôt daè a t'n in zat, en d'r vaerden ok nog are bôten mie z'n mee. 37 Dan kom t'r een zwaere sturm opzette, en 't waeter slaè mie zòvee geweld tegen den boôt, da t'n vol begun te lôpen. 38 Jezus die lag van achter in den boôt op een kossen te slaepen. Ze maekten 'n wakker en ze zeie tegen z'n: 'Meêster, geef je d'r noe glad niks om da me vergae?' 39 Ie rees op en ie bestraffen de wind, en tegen 't waeter zei t'n: 'Wees stille, ou je kalm!' En de wind gieng ligge, en 't waeter wier zò glad as een spiegel. 40 En ie zei: 'Waèrom bin julder zò benauwd? Gelôve julder noe nog nie?' 41 Ze wazze d'r glad van 't ondersteboven, en zeie tegen mekare: 'Wien is dat toch, dat de wind en 't waeter nog wè naè z'n luustere?'

5 1 Ze kwamme an de are kant van 't meer in 't land van de Gerasenen. 2 Zògauw as a Jezus uut den boôt estapt was, kwam t'r van tussen de graeven eên naè z'n toe die a bezete was van een onreine geêst. 3 Die boezeneerden daè tussen de graeven, en nog mie gin kittik konne ze 'n vast'ebonde ouwe. 4 Ie was a vee kêren an z'n anden en z'n voeten eboeid ewist, mae z'n andboeien ao t'n uut mekare esnokt, en z'n voetboeien ao t'n kapot'esloge. D'r was gin mens die a baes over z'n kon. 5 Dag en nacht liep t'n daè tussen de graeven en in de bergen an eên stik deur gròte schreëuwen te geven en z'n eigen mie stênen te slaen. 6 Toen a t'n Jezus in de varte zag, liep t'n zò ard as a t'n mae lôpe kon naè z'n toe en ie viel voe z'n voeten neer. 7 Ie schreëuwden: 'Wat è ôns mie mekare te maeken, Jezus, Zeune van de aolder'oôgste God? Doe me in Godsnaem toch gin piene.' 8 Wan ie ao tegen z'n ezeid: 'Allé, onreine geêst, gaè wig uut die man.' 9 En Jezus vroeg an z'n: 'Oe eêt jie?' 'Ik eête Legioen,' zei t'n, 'wan me bin mie een êle koôie.' 10 En ie vroeg of a t'n ze toch asjeblijft nie uut 't land wig wou jaege. 11 Noe wazze ze daè op den berg net een gròte koôie verkens an 't wachten. 12 En ze zeie tegen z'n: 'Stier ôns asjeblijft naè die verkens, dan kruupe me daè wè in'. 13 Da von Jezus goed. Toen a die onreine geêsten uut die man wig egae wazze, krope ze in die verkens. En eêl de koôie vloog zò van de bergkant in 't meer, 't wazze d'r wè een paer duzend, en ze verzope aollemaèle.

14 De verkenswachters biesden d'r vandeur, en ze vertelden in stad en land wat a t'r op'edaen ao; en de mensen gienge kieke wat a t'r gebeurde was. 15 Ze kwamme bie Jezus en daè zagge ze dien dollen man zitte, die a eêl z'n leven bezete ewist was van 't Legioen, mie z'n goed an en bie z'n volle verstand, en ze wiere stik benauwd. 16 De mensen die a 't ezien ao, vertelden oe a dat egae was mie dien dollen man en mie de verkens. 17 Toen begon ze Jezus te vraegen of a t'n asjeblijft bie ulder uut 't land wig wou gae. 18 Twint a t'n in den boôt stapten, vroeg den diên die a bezete ewist was of a t'n toch asjeblijft bie z'n mocht bluve. 19 Mae dat von t'n nie goed, en ie zei tegen z'n: 'Gaè mae naèr uus en vertel tegen de mensen die a je kent wat a den Eêr mie joe edaen

ei, en da t'n z'n eigen over joe ontfermd ei.' 20 Ie gieng t'r vandeur en ie begon in Dekapolis te vertellen wat a Jezus mie z'n edaen ao, en ze stoenge d'r aol van te kieken.

21 Toen a Jezus wee mie den boôt naè de are kant evaere was, kwam t'r een grôte koôie volk naè z'n toe, en ie bleef bie 't meer. 22 Toen kwam t'r eên van de bestuurders van de synagoge an, Jairus eëtten die, en toen a t'n Jezus zag, viel t'n voe z'n voeten op de grond. 23 En ie zei: 't Gaè naè 't leste mie m'n dochtertje, kom toch asjeblijft en leit d'r j'n anden op, dan wor ze ered, en bluuf ze leve.' 24 Ie gieng mie z'n mee, en een massa volk kwam achter z'n an elôpe en douwden tegen z'n an. 25 Daè was ok een vrouwe bie die a a twelf jaer an 't vloeien was. 26 Ze ao vee te lieën ehad van aolderlei dokters, en ze ao aol d'r centen uut'egeve zonder a t'r beterschap was. Ze was t'r eêder nog op achteruut egae. 27 Mae noe ao ze over Jezus ehoôre: ze stapten tussen de mensen en ze rocht z'n overkleêd van achter an; 28 wan ze zei bie d'r eigen: 'A 'k z'n goed mae even an kan raeke, dan za 'k ered worre.' 29 Achter an mekare ieuw die bloedieng op, en ze voelden an d'r lief da ze voegood van die kwaele of was. 30 Jezus wier direkt gewaer da t'r een kracht van z'n uut'egae was, ie draaiden z'n eigen midden tussen de mensen om en ie zei: 'Wien ei t'r m'n goed an'erocht?' 31 Z'n leêrliengen zeie tegen z'n: 'Je zie toch da de mensen van aolle kanten tegen je an douwe en dan zei jie: wien ei me an'erocht?' 32 Mae ie keek in de rondte om te zien wien a 't edaen ao. 33 De vrouwe wier benauwd en ze stoeng t'r bie te beven, om a ze wist wat a t'r mie d'r gebeurd was. Ze kwam naè voren en viel voe z'n neer en ze vertelden den êle waer'eid. 34 Toen zei t'n tegen d'r: 'M'n dochter, je geloôf ei je ered; wees gerust, je bin van je kwaele verlost.' 35 Jezus was nog nie klaer mie praten of ze kwamme van tuus tegen dien synagogebestuurder zegge: 'Je dochter is esturve; wat mò je de Meêster noe nog lastigvaolle?' 36 Mae Jezus die oôrden wat a t'r ezeid wier en ie zei tegen dien voorman van de synagoge: 'Je mò nie benauwd weze, mae je mò wè geloôf è.' 37 En ie liet gin mens mie z'n meegae uutgeweerd Petrus en Jakobus, en die z'n broer Jewannes. 38 Dan komme ze bie dien synagogevoorman z'n uus, en daè zie t'n een êle commotie en mensen die a ard stae te schreëuwen en te jammeren. 39 Ie gaè naè binnen en ie zei tegen ze: 'Wat maeke julder toch een misbaer, en wat zitte julder te schreëuwen? 't Kind is nie doôd, 't slaèpt alleênig mae.' 40 Mae ze lache 'n uut. Ie stier ze aol naè buten, en ie neem de vaoder van 't kind en de moeder mee, saemen mie z'n drie leêrliengen, en ze gaè naè binnen daè a dat kind leit. 41 Ie pak den and van 't kind vast en ie zei tegen d'r: '*Talita koem!*', da betêken: 'Misje, ries op, zeg ik!' 42 't Misje kwam direkt overènde en ze begon rond te lôpen; wan 't was een kind van twelf jaer. De mensen wazze d'r glad van 't ondersteboven. 43 Mae Jezus zei da ze dat in geên geval vadder mochte vertelle. Toen zei t'n da ze dat misje een bitje eten moste geve.

6 1 Jezus gieng daè wig en ie gieng naè de stad daè a t'n vandaen kwam, en z'n leêrliengen gienge mie z'n mee. 2 Toen a 't sabbat eworre was, toen begon t'n les te geven in de synagoge. En vee van de mensen die a naè z'n luusterden, stoenge versted van z'n uutspraeken, en ze zeie: 'Waèr ei t'n dat noe aol vandaen? Wat is dat voe wijs'eid? Van wien ei t'n dat? En dan de merakels die a t'n doet! 3 't Is toch den tummerman, de zeune van Maria, en de broer van Jakobus en Joses en Judas en Simon? En z'n zusters, die weune ier toch ok?' En de mensen namme d'r anstoôt an. 4 Jezus zei tegen ze: 'Een profet die wor nerreges veracht as net in de stad daè a t'n vandaen komt, en bie z'n fermielje en bie z'n eigen tuus.' 5 En ie kreeg 't nie voe mekare om daè ok mae eên merakel te doen, ie zag net kans om een paer zieke beter te maeken deur ze z'n anden op te leggen. 6a En ie stoeng t'r van te kieken da ze zò weinig geloôf ao.

De zending van de twelwe

6b Jezus gieng les geve in de durpen daè in de buurte. 7 Ie liet de twelwe bie z'n komme en ie begon ze tweê an tweê op pad te stieren, en ie gaf ze volmacht om duvels uut te drieven. 8 Ie zei tegen ze: 'Je motte niks meeneme voe onderweg as net een staf. Mae gin broôd, gin reiszak, en gin geld. 9 Je motte wè sandalen andoe, mae je mò gin twi kleên over mekare andoe.' 10 En ie zei: 'A je bie den eên of den aren kan bluve slaepe, dan mò je daè gewoon bluve toet a je wee vadder gaèt. 11 En a je op een plekke komt daè a ze je nie wille ontvange en daè a ze nie naè je wille luustere, dan mò je daè wig gae en 't stof van je voeten vaege om te laète zien da je ze vadder an d'r lot overlaèt.' 12 Ze gienge op pad en ze maèkten 't goeie nieuws bekend om de mensen d'r eigen te laète bekêren. 13 Ze dreve vee duvels uut, en ze zalfdn vee zieke mie olie en ze maèkten ze beter.

Jewannes en Jezus

14 Koning Herodes die oôrden noe ok over Jezus, wan iedereên praatten over z'n. D'r wazze d'r die a zeie: 't Is Jewannes den Dôper die a verrezen is, daèrom kan t'n aol die merakels doe.' 15 Mae are die zeie: 't Is Elia.' En wee are zeie: 't Is een profet, liek as de profeten die a me vroeger ao.' 16 Toen a Herodes dat aol zò oôrden, toen zei t'n: 't Is Jewannes, die a 'k de kop of laète slaen è. Ie is verreze!' 17 Wan Herodes ao Jewannes op laète pakke, en in 't kot laète steke op andriengen van Herodias, de vrouwe van z'n broer Filippus, daè a t'n zelf mie etrouwd was. 18 Wan Jewannes ao tegen Herodes ezeid: 'Volgens de wet mag je glad nie mie de vrouwe van je broer trouwe.' 19 Sinsdien ao Herodias 't op um verzie, en ze wou t'n doôd maeke, mae ze zag t'r gin kans voe. 20 Wan Herodes die ao vee ontzag voe Jewannes, om a t'n wist da dat een rechtvaardig en eilig man

was, en ie ieuw t'n den and boven 't oôd. Ie wist wè nooit wat a t'n most dienke van wat a Jewannes aol vertelden, mae ie mocht toch gaern naè z'n luustere. 21 D'r kwam een goeie gelegent'eid toen a Herodes mie z'n verjaerdag een feestmael gaf voe z'n ôge ambtenaeren en de officieren en voe de ôge êren van Galilea. 22 Toen a de dochter van Herodias binnen'ekomme was en voe ze dansten, toen ao Herodes en z'n gasten daè vee d'r weer in. De keunik zei tegen 't misje: 'Je mag vraege wat a je wil, en ik geve 't an je.' 23 En ie dee t'r nog een eed op ok: 't Let nie wat a je vraegt, ik geve 't an je, a was 't den elt van m'n keunikriek.' 24 Ze gieng wig en ze zei tegen d'r moeder: 'Wat za 'k es vraege?' Die zei: 'Jewannes den Dôper z'n oôd.' 25 Ze gieng gauw wee naè binnen, en ze liep rechtuut naè de keunik toe en ze zei tegen z'n: 'Ik wil da je me noe direkt Jewannes den Dôper z'n oôd geeft, op een schaele.' 26 't Gieng de keunik vee an z'n arte, mae om a t'n 't noe eênmaal ezwoeren ao mie aol de gasten d'r bie, kon t'n d'r gin neê op zegge. 27 En de keunik stierden achter an mekare eên van z'n wachters mie 't bevel om Jewannes z'n oôd te komme briengen. Die gieng wig en ie sloeg t'n in de gevangenis de kop of; 28 en ie brocht z'n oôd mee op een schaele en ie gaf t't an 't misje, en 't misje gaf t't an d'r moeder. 29 Toen a z'n leêrliengen daè van oôrden, toen bin ze ekomme om z'n liek mee te nemen, en è ze 't in een graf eleid.

't Têken van de broôën

30 Toen kwamme de apostels wee vrom bie Jezus en ze vertelden wat a ze aol edaen ao en wat voe lessen a ze egeven ao. 31 En ie zei tegen ze: 'Komme julder mae es mee naè een stil plekje, dan ku me daè tegaere een stuitje uutruste.' Wan 't was zò een geloôp van mensen da ze gineêns konne gaen etc. 32 En ze vaerden mie den boôt wig naè een stil plekje daè a ze onder mekare konne weze. 33 Mae de mensen zagge da ze d'r vandeur gienge en d'r wazze d'r vee die a dat in de gaten kregge. Uut aolle steden gienge ze over land naè dat plekje toe, en ze wazze d'r nog eêder as ulder. 34 Toen a ze uutstapten, zag Jezus aol dat volk en ie maekten zonde van ze, wan 't wazze net schaepen zonder erder, en ie begon ze een êlen tied les te geven. 35 Een êle stuit laeter kwamme z'n leêrliengen naè z'n toe en ze zeie: 'Me zitte ier midden in den oek en 't is a laete; 36 stier die mensen wig, dan kunne ze naè de oeven en naè de durpen ier in de buurte gae en een bitje eten voe d'r eigen kôpe.' 37 Mae ie zei trug: 'Geve julder ze mae eten!' En ulder zeie tegen z'n: 'Motte ôns noe op pad gae en voe een paer onderd denariën broôd gae kôpe om die mensen eten te geven?' 38 Mae Jezus zei tegen ze: 'Oevee broôën è julder bie je? Kiekt es even.' Ze gienge kieke en ze zeie: 'Vuve, en twi vissen.' 39 Ie zei tegen de leêrliengen da ze d'r voe moste zurge da de mensen in groepjes in 't groene gos gienge zitte. 40 En ze gienge zitte in groepjes van onderd en in groepjes van vuufstig. 41 Toen pakten ie de vuuf broôën en de twi vissen, ie keek naè boven naè den emel, ie zei 't zegengebied en ie brak de broôën, en ie gaf ze an z'n leêrliengen om ze uut te dêlen; en de twi vissen verdeêlden ie ok onder de mensen. 42 Ze atte d'r aol van toet a ze genoeg ao. 43 Ze aelden zòvee stikken broôd op da ze d'r twelf mangel mie vol konne doe, en ok wat a over was van de vis. 44 Aol bie mekare ao t'r vuufduzend man van die broôën egete.

Naè de are kant van 't meer

45 Direkt daënae gaf Jezus an z'n leêrliengen opdracht om in den boôt te stappen en avast naè de are kant te vaeren, naè Betsaida, en impersant zou t'n dan zelf de mensen wigstiere. 46 Toen a t'n afscheid van ze enomen ao, toen gieng t'n naè den berg om daè te bidden. 47 Tegen a 't aevend was, vaerden den boôt midden op 't meer, en um was alleêne an de kant. 48 Onder den ochend zag 'n da de leêrliengen vee d'r besten moste doe om mie 't roeien vooruut te kommen om a ze de wind in ao, en ie liep over 't meer naè ze toe. Ie was eêst van plan om ze gewoon verbie te lôpen, 49 mae toen a ze 'n over 't meer zagge lôpe, toen dochte ze dat 't een spook was en ze begonne grôte schreëuwen te geven. 50 Wan ze verschote d'r van toen a ze 'n daè mie z'n aollen zò zagge. Jezus begon direkt tegen ze te praten, en ie zei: 'Wees mae gerust, ik bin ik 't mae! Je oeve nie benauwd te wezen!' 51 Ie stapten bie ze in den boôt, en de wind gieng ligge. De leêrliengen wazze d'r glad van in de warre, 52 want ze ao van eêl die geschiedenis mie de broôën ok a niks begrepe; ze wazze d'r effenof blind voe. 53 Toen a ze over'estoke wazze, kwamme ze bie Gennesaret an land en daè deeë ze anlegge. 54 En toen a ze uut den boôt stapten, toen zagge de mensen direkt dat 't Jezus was. 55 Ze vloge 't êle land deur en ze begonne de zieke op draegbaeren overaol naè toe te draegen daè a ze oôrden da t'n was. 56 En overaol daè a t'n kwam, op durpen, in steden of op oeven, daè leie ze de zieke op de mart of op 't of, en ze vroege of a ze toch asjeblijft op z'n minst de zoôme van z'n kleêd an mochte raeke. En aolle mensen die a 'n anrochte die wiere wee beter.

Broôd ete mie onreine anden

7 1 De Farizeên en een paer van de schriftgeleêrde die a uut Jeruzalem ekomme wazze, die bleve noe een bitje bie Jezus in de buurte. 2 En ze zagge da een stik of wat van z'n leêrliengen d'r broôd giengen ete mie onreine anden, dus zonder ze te wassen. 3 (De Farizeên, en trouwens aolle Joden, die gaè nie ete zonder da ze d'r anden ewassen è, wan dat is een gewente die a ze van ouds'er an'eleêrd is. 4 En a ze van de mart komme dan gae ze nie ete zonder da ze d'r eigen ewassen è, en zò bin d'r nog een êle reêze gewenten die a ze an'eleêrd è en die a ze bluve doe, liek as 't uutspoelen van d'r kommen en kruken en kopere ketels.) 5 Dus vroege de Farizeên en de schriftgeleêrde an z'n: 'Waèrom leve je leêrliengen nie net as a ôns dat aoltied eleêrd is? Waèrom ete ze d'r

broôd mie onreine anden?’ 6 Mae Jezus zei tegen ze: ‘Stelletje hypocrieten, Jesaja die ao wè geliek mie z’n profetieën over julder; wan d’r staè eschreve:

“Dit volk vereêr me wè mie z’n mond,
mae z’n arte is varre van me vandaen;
7 ‘t is glad voe niks da ze me verêre,
wan de lessen die a ze lêre, da bin mae geboden van mensen.”

8 Julder laete God z’n gebod los, mae je ouwe wè vast an de gewenten van mensen.’ 9 En ie zei: ‘t Is wè fraai, julder maeke God z’n gebod ongeldig om j’n eigen gewenten te bluve volgen! 10 Zò ei Mozes ezeid: “Ou je vaoder en je moeder in êre”, en ie ei ok ezeid: “A je kwaed spreek van je vaoder of je moeder, dan za je dat zeker mie je leven motte bekôpe”. 11 Mae julder zegge: A t’r eên tegen z’n vaoder of z’n moeder zeit: Aol dat a van mien is en dat a julder zoue wille gebruke, da’s *korban* - da betêken ‘een offer voe God’ -, 12 dan vinde julder ‘t nie goed da t’n nog iets voe z’n vaoder of z’n moeder doet. 13 Zò ontcrachte julder ‘t woord van God deur aol die gewenten van julder die a je anlêre en an mekare deurgeve; en zò bin d’r nog ‘k weet nie oevve van dat soort van diengen die a julder doe.’ 14 En toen a Jezus aol de mensen wee bie z’n laète kommen ao, zei t’n tegen ze: ‘Noe motte je aol es goed naè me luustere, en probeer ‘t es te begriepen. 15 D’r is niks dat a van butenof bie een mens naè binnen komt daè a t’n onrein van kan worre, ‘t bin noe net de diengen die a van binnen uut een mens komme daè a t’n onrein van wordt.’ 16 A je ôren an j’n oôd ei, dan mò je ze gebruke ok!’

17 Toen a Jezus in een uus naè binnen egae was, om een bitje uut de buurte van de mensen te wezen, toen vroege de leêrliengen wat a t’n noe eigenlijk bedoelden mie die geliekenisse. 18 Ie zei tegen ze: ‘Begriep julder d’r dan ok a niks van? Zie je dan nie in da een mens nie onrein kan worre van aol dat a t’r van butenof bie z’n naè binnen komt, 19 om a ‘t nie in z’n arte komt mae in z’n maege, en ‘t er aol wee uitgaèt a t’n mie den broek ofgaèt?’ - daemie zei t’n dus eigenlijk da aolle soorten van eten rein bin. 20 Ie zei: ‘Wat a uut de mens zelf komt, daè wor t’n onrein van. 21 Want van binnenuut, uut de mensen d’r arte, komme de kwaeie gedachten: ontucht, diefstal, moord, 22 overspel, bedrog, kwaedsprekerie, in’aelig’eid, kwaedaerdig’eid, losbandig’eid, jaloersig’eid, grôzig’eid, stommig’eid; 23 Aol die slechte diengen komme van binnenuut, en daè wor een mens onrein van.’

Naè Tyrus, Sidon en Dekapolis

24 Jezus gieng daè wig en ie gieng naè de kanten van Tyrus. En toen a t’n daè erreges in een uus naè binnen egae was, wou t’n da gin mens dat te weten kwam. Mae ze konne ‘t nie stille ouwe. 25 ‘t Gieng glad aars: d’r kwam a direct een vrouwe die a over z’n ehoôren ao, en die a een dochter ao die a van een onreine geêst bezete was, en ze viel voor z’n voeten neer. 26 Die vrouwe die was nie joods, ze was van Syrofenicische komof, en ze vroeg of a t’n toch asjeblijft dien duvel bie d’r dochter uut wou drieve. 27 Jezus zei tegen d’r: ‘Eêst motte de guus genoeg egeten è; wan ‘t is nie goed om ‘t broôd van de guus of te pakken en ‘t voe de onden te goôien.’ 28 Mae zie zei terug: ‘Eêr, de onden onder den taefel ete toch ok de krumels van de guus op?’ 29 Toen zei Jezus tegen d’r: ‘Dat ei je goed ezeid, daèrom zeg ik tegen joe: gaè mae naèr uus, dien duvel is a wig uut je dochter.’ 30 En toen a ze wee tuus kwam, toen lag ‘t kind daè op bédde, en den duvel was t’r uut.

31 Jezus gieng wee wig uut ‘t land van Tyrus, en via Sidon gieng t’n naè ‘t meer van Galilea, dwas deur ‘t land van Dekapolis. 32 Daè brochte ze d’r eên bie z’n die a doôf was en die a slecht kon prate, en ze vroege an z’n of a t’n die toch asjeblijft den and op wou legge. 33 Jezus nam t’n even apart, een eindje van de mensen vandaen, en ie stak z’n viengers bie z’n in z’n ôren en ie rocht z’n tonge mie een bitje spiesel an, 34 ie keek om’ôge, naè den emel, ie aelden diepe aesem, en ie zei tegen z’n: ‘*Effata!*’, da betêken: ‘Gaè open!’ 35 En achter an mekare gienge z’n ôren open, z’n tonge kwam los, en ie kon gewoon prate. 36 En Jezus zei da ze dat in geên geval vadder mochte vertelle, mae oe meêr a t’n dat zei, oe meêr a ze d’r over gienge prate. 37 De mensen wazze d’r glad van ‘t ondersteboven en ze zeie: ‘Die krieg ok aolles voe mekare: de dôve laèt t’n wee ôre en de stomme laèt t’n wee prate!’

‘t Têken van de broôën

8 1 Toen a t’r op ‘n keêr wee een grôte koôie volk bie mekare was en a ze niks mì te eten ao, toen liet Jezus de leêrliengen bie z’n komme en ie zei tegen ze: 2 ‘Ik maeke zonde van de mensen, want ze bin a drie daegen bie me en ze è niks mì te eten. 3 A ‘k ze noe zò zonder eten naèr uus stiere, dan gaè ze onderweg van der zelve; wan d’r bin d’r bie die a van ‘k weet nie oe varre wig ekomme bin.’ 4 De leêrliengen zeie trug: ‘Oe ka je d’r noe voe zurge da die mensen genoeg broôd è? Me zitte ier midden in den oek!’ 5 En Jezus vroeg an ze: ‘Oevve broôën è julder?’ ‘Zevene,’ zeie ze. 6 Ie zei tegen de mensen da ze op de grond moste gae zitte. Ie pakten de zeven broôën, en ie zei ‘t dankgebed; toen brak ‘n ze en gaf t’n ze an z’n leêrliengen om uut te dêlen, en die deêlden ze uut an de mensen. 7 Ze ao ok nog een paer kleine visjes bie d’r; daè sprak t’n ‘t zegengebed over uut en ie zei da ze die ok an de mensen uut moste dêle. 8 Ze atte d’r van toet a ze genoeg ao, en ze aelden den overschot op: aol bie mekare zeven mangen vol. 9 D’r was om en naèbie de vierduzend man. Toen stierden ie ze naèr uus.

10 Direkt daerop stapten Jezus mie z'n leêrliengen in den boôt en ie gieng naè de kanten van Dalmanuta. 11 De Farizeeën kwamme of ezet en ze begonne mie z'n te discutereren, en om 'n op de proef te stellen vroege ze an z'n om een tēken uut den emel. 12 Ie most er diepe van zuchte en ie zei: 'Waèrom wille julder soort mensen een tēken? Ik za je dát vertelle: an mensen liek as julder za zeker gin tēken egeve worre!' 13 En zò liet 'n ze stae. Ie stapten wee in den boôt en ie vaerden naè de overkant.

14 De leêrliengen ao glad vergete om broôd mee te nemen; d'r was mae eên broôd mî in den boôt. 15 Jezus waerschuwden ze: 'Pas op é, je motte goed uutkieke voe 't zuurdeêg van de Farizeeën en voe 't zuurdeêg van Herodes!' 16 Onder mekare bleve de leêrliengen d'r over prate da ze gin broôd ao. 17 Jezus kreeg dat in de gaten en ie zei tegen ze: 'Wat zitte julder toch aolmae te zeggen da je gin broôd è? Begriepje je 't noe nog nie? È je 't noe nog nie deur? Bin julder dan zò ardleêrs? 18 Je è toch ôgen, zie je dan nie? Je è toch ôren, ôre je dan nie? En wete je nie mî 19 oevee mangan mie broôd a julder op'ehaelen è, toen a 'k vuuf broôën in stikken brak voe vuufduzend man?' 'Twelve', zeie ze terug. 20 'En toen a 'k zeven broôën brak voe vierduzend man, oevee mangan mie broôd è julder toen op'ehaele?' 'Zevene', zeie ze. 21 Toen zei Jezus: 'Begriepje julder 't noe nog nie?'

Een blinden kan wee zie

22 Toen kwamme Jezus en z'n leêrliengen in Betsaida. Ze brochte een blinden bie z'n en ze vroege of a t'n die toch asjebliëft an wou raeke. 23 Ie pakten dien blinden z'n and, en ie nam t'n 't durp mee uut. Toen rocht 'n z'n ôgen an mie een bitje spiesel, ie lei t'n z'n anden op en ie vroeg an z'n: 'Ka je wat zie?' 24 't Licht in z'n ôgen begon wee trug te kommen en ie zei: 'Ik zie mensen, 't lieke net bōmen, mae ze lôpe rond.' 25 Toen lei Jezus z'n anden wee op z'n ôgen, en die man die dee z'n ôgen open zòvarre as a t'n mae kon, en ie was beter: noe zag t'n aolles zò elder as wat. 26 Toen stierden Jezus 'n naèr uus en ie zei tegen z'n: 'Je mò in geên geval naè 't durp gae!'

Wien is Jezus? De mênieng van z'n leêrliengen

27 Jezus en de leêrliengen gienge vadder naè de durpen in de buurte van Caesarea Filippi; en onderweg vroeg t'n an z'n leêrliengen: 'Wien zegge de mensen da ik bin?' 28 Ze zeie trug: 'Jewannes den Dôper, of ze zegge Elia, of ze zegge da je eên van de profeten bin.' 29 Toen vroeg t'n an ze: 'En julder dan, wien zegge júlder da ik bin?' Petrus die gaf antwoord en ie zei tegen z'n: 'Jie bin de Christus.' 30 Toen zei Jezus tegen ze da ze dat in geên geval vadder mochte vertelle.

31 En Jezus begon an de leêrliengen uut te leggen dat de Mensezeune vee mò lieë, da t'n of eweze mò worre deur de volksoudste, deur de ôgepriesters en deur de schriftgeleêrde, da t'n doôd emaëkt mò worre en da t'n naè drie daegen mò verrieze; 32 over aol die diengen dee t'n vrieuut prate. Toen nam Petrus Jezus een eindje mee opzieë en ie begon t'n de les te lezen. 33 Mae Jezus draaiden z'n eigen om, ie keek naè z'n leêrliengen en ie zei kwaed tegen Petrus: 'Gaè wig, gaè achter me, Satan, wan jie ou j'n eigen nie bezig mie wat a God wil, mae mie wat a de mensen wille.'

34 Toen liet Jezus aol 't volk en de leêrliengen wee bie z'n komme en ie zei tegen ze: 'A je me wil volge dan mò je j'n eigen belangen vergete, je mò je kruus oppakke en zò mò je mie me meegae. 35 Wan iedereën die a z'n leven vast wil ouwe die za 't los motte laete; mae iedereën die a z'n leven loslaët vanwege mien en 't evangelie, die za 't noe net ouwe. 36 Wan wat ei een mens d'r an om eël de waereld te winnen, a t'n z'n leven verspeelt? 37 Wat zou een mens kunne geve om z'n leven vrom te kriegene? 38 Wan a t'r eên is die a z'n eigen tegenover de overspelige en zondige mensen van dezen tied voe mien en voe m'n woorden schaemt, dan za de Mensezeune z'n eigen ok voe um schaeme, a t'n trugkomt saemen mie de eilige engelen in de macht en de pracht van z'n Vaoder.'

9 1 En Jezus zei tegen ze: 'Ik za je dát vertelle: sommige van de mensen die a ier bin, die zu nie doôdgae voor a ze 't keunikriek van God in aol z'n kracht zie kommen è.'

Wien is Jezus? Een stemme uut den emel

2 Zes daegen laeter toen nam Jezus Petrus en Jakobus en Jewannes mie z'n mee en ie brocht ze boven op een ôgen berg. Daè was voe de rest gin mens. Ze zagge oe a z'n uuterlik glad veranderden, 3 z'n goed wier elder wit, 't blonk effenof - op eël de waereld is t'r gin wolwerker die a 't zò wit kan maeke. 4 Toen verschene Elia en Mozes an ulder, en die begonne mie Jezus te praten. 5 En Petrus zei tegen Jezus: 'Rabbi, 't is goed om ier te wezen. Zu me drie tenten maeke, eên voe joe en eên voe Mozes en eên voe Elia?' 6 Ie wist nie goed wat a t'n zegge most, wan ze wazze stik benauwd. 7 Toen kwam t'r een doenkere wolke boven d'r oôd ange en uut die wolke kwam t'r een stemme: 'Dit is m'n aolderliefste zeune, luuster goed naè z'n!' 8 Ze keke in de rondte en d'r was aneëns gin mens mî te zien, net Jezus was t'r nog.

9 Twint a ze van de berg naè benee toe gienge, zei Jezus tegen ze da ze in geên geval vadder mochte vertelle wat a ze ezien ao, vóór a de Mensezeune verreze zou weze. 10 En daè ieuwe ze d'r eigen ok an, mae onder mekare ao ze t'r wè over wat a dat 'verriezen' noe precies betēkene zou. 11 En ze vroege an z'n: 'Waèrom zegge de schriftgeleêrde eigenlijk da eêst Elia mò komme?' 12 Ie zei trug: 't Is wè waer da Elia eêst komt en da t'n 't aol

wee goed maëkt; mae over de Mensezeune staè t'r toch ok eschreve da t'n vee mò lieë en da t'n veracht za worre? 13 Mae ik zegge julder: Elia die is a ekomme, en ze è mie z'n edae wat a ze woue, net as a t'r over z'n eschreve staèt.'

Geloëf en ongeloeëf

14 Toen a ze wee naè de rest van de leërliegen gienge, toen zagge ze d'r vee volk om'ene stae. Daè wazze ok schriftgeleëde bie die a mie ilder an 't discuteren wazze. 15 Zògauw as a de mensen Jezus zagge, stoenge ze versted van z'n en ze liepe aol naè z'n toe om 'n te verwelkommen. 16 Ie vroeg an ze: 'Waè bin julder over an 't discuteren?' 17 Eèn van de mensen zei tegen z'n: 'Meëster, ik bin mie m'n zeune naè je toe ekomme, om a t'n bezete is van een geëst die a t'n stom emaëkt ei; 18 iedere keër at die d'n anvliegt, dan goët die d'n op de grond, en dan staè 't schuum op z'n mond, ie knerst mie z'n tanden en ie wor zò stieve as een planke. Ik vroeg an je leërliegen of a ze 'n uut woue drieve, mae ze zagge d'r gin kans voe.' 19 Toen zei Jezus: 'Tsjoe, wat è de mensen tegenwoordig toch weinig geloëf! Oelank mò 'k nog bie julder bluve? Oelank mò 'k dat nog zien te arden? Brieng t'n mae es bie mien!' 20 En ze brochte 'n naè z'n toe. Zògauw as a die geëst Jezus zag, liet 'n die jongen stuuptrokke; ie viel op de grond, en ie rolden van 't ène naè 't are, mie 't schuum op z'n mond. 21 Jezus vroeg an die vaoder: 'Oelank zit 'n daè a mie?' Ie zei trug: 'A van jongs ofaèn; 22 die geëst die ei t'n ok a vee kèren in 't vier en in 't waeter egoëid om 'n doöd te maeken. A je d'r wat an kan doe, maèk dan toch asjebliëft zonde van ôns en elp ôns!' 23 Toen zei Jezus tegen z'n: 'A t'r over gaèt wat a t'r kan, dan zeg ik: aolles kan, a je mae geloëft!' 24 Direkt daèrop riep de vaoder van da kind: 'Ik gelëve; elp m'n ongeloeëf asjebliëft!' 25 Toen a Jezus zag dat 't volk toestroömden zei t'n kwaed tegen die onreine geëst: 'Jie dôve en stomme geëst, gaè t'r uut, zeg ik, en dienke t'r om da je nie mi trug in z'n gaèt!' 26 En mie vee geschreëuw en grôte stuuptrokkiengen gieng t'n d'r uut; en 't leek net of a die jongen doöd was; de mensen die zeie ok a da t'n d'r ewist was. 27 Mae Jezus pakten z'n and om 'n overènde te elpen, en ie rees op. 28 Toen a t'n wee ergens naè binnen egae was, en ze wee onder mekare wazze, toen vroege de leërliegen an Jezus: 'Waèrom zagge ôns gin kans om 'n uut te drieven?' 29 En ie zei trug: 'Dat soort van geësten ka je alleëinig mae uutdrieve deur te bidden.'

Jezus geefles an z'n leërliegen

30 Ze gienge daè wig en ze trokke deur Galilea, en Jezus wou nie da de mensen dat te weten kwamme; 31 wan ie was bezig mie z'n leërliegen les te geven en ie zei tegen ze: 'De Mensezeune wor uut'eleverd an de mensen, en die zu d'n doödmaeke, mae drie daegen nae z'n doöd dan za t'n wee verrieze.' 32 Ze begrepe nie wat a t'n daè noe eigenlik mie bedoelden, mae ze duste 't ok nie an z'n te vraegen. 33 Ze kwamme in Kafarnaüm. En toen a ze binnen wazze, toen vroeg Jezus an ze: 'Waè zatte julder onderweg noe over te bakkeleien?' 34 Ze zeie d'r gineën; wan onderweg ao ze t'r over ehad wien a t'r noe eigenlik den voornaemsten was. 35 Jezus gieng zitte en ie liet de twelwe bie z'n komme, en ie zei: 'A t'r eèn den eësten wil weze, dan mò t'n den lesten van aol wille weze en iedereën diene.' 36 Ie pakten een kind op en dat zetten ie in te midden, toen sloeg t'n z'n ermen d'r rond en ie zei: 37 'A t'r eèn zò'n kind ontvangt om a t'n geloëft, dan ontvang t'n mien; en die a mien ontvangt, die ontvang mien nie, mae ie ontvang die a mien estierd ei.' 38 Jewannes zei tegen z'n: 'Meëster, ôns è d'r eèn ezie die a uut joe naem duvels uutdreef, en me è eprobeerd om 'n tegen te ouwen, om a t'n nie bie ôns oört.' 39 Mae Jezus zei: 'Je mò t'n nie tegen'ouwe! Wan d'r is gin mens die a eëst een merakel za doe uut mien naem, en direct daënae slechte diengen over me za vertelle. 40 Wan die a nie tegen ôns is, die is voor ôns. 41 A t'r eèn is die a an julder een beker waeter geeft om a je bie Christus ôre - ik za je dát vertelle: 't bestaè nie da t'n z'n loôn nie kriegt. 42 En a t'r eèn is die a eèn van die nieuweliengen van z'n geloëf ofbriengt, die ao nog beter mie een meulesteën om z'n nikke in de zeë egoëid kunne weze. 43 En a j'n and je van je geloëf ofbriengt, dan mò je 'n ofkappe: 't is beter om mie eèn and in 't keunikriek van God naè binnen te gaen as om mie je twi anden in 't Gehenna terecht te kommen, in 't eëuwige vier, 44 daè a de wurmen bluve frete, en daè a 't vier nie uitgaèt. 45 En a je voet je van je geloëf ofbriengt, dan mò je 'n ofkappe: 't is beter om krepel in 't keunikriek van God naè binnen gaen as om mie je twi voeten in 't Gehenna egoëid te worren, 46 daè a de wurmen bluve frete, en daè a 't vier nie uitgaèt. 47 En a j'n ôge je van je geloëf ofbriengt, dan mò je 't uutsnokke: 't is beter om mie eèn ôge in 't keunikriek van God naè binnen te gaen as om mie je twi ôgen in 't Gehenna egoëid te worren, 48 daè a de wurmen bluve frete, en daè a 't vier nie uitgaèt. 49 Wan iedereën za mie vier ezoute worre. 50 Zout is goed; mae a zout z'n kracht kwiet raëkt, oe kan 't die dan wee vrom kriege? Zurg t'r voe da je 't zout in j'n eigen nie kwiet raëkt, en bluuf in vrede mie mekare leve.'

Twistgesprek mie de Farizeëen

10 1 Jezus gieng daè wig en ie gieng naè de kanten van Judea en naè 't Overjordaanse. D'r kwam wee een grôte koöie volk bie z'n, en ie gaf ze les liek as a t'n dat gewend was. 2 D'r kwamme ok Farizeëen naè z'n toe en die vroege an z'n: 'Ei een man noe eigenlik 't recht om z'n vrouwe wig te stieren?' Dat vroege ze om 'n op de proef te stellen. 3 Op zien burte vroeg Jezus: 'Wat ei Mozes daè over voor'eschreve?' 4 Ze zeie trug: 'Mozes ei

an de mannen permissie egeve om een scheinbrief te schrijven en d'r vrouwe wig te stieren.' 5 Toen zei Jezus: 'Ie ei die regel voe julder emaeët om a julder zò weinig gevoel in je lief è. 6 Mae God ei a bie 't begun, bie de scheppeng, man en vrouwe emaeët; 7 daërom za een man wiggae bie z'n vaoder en z'n moeder en z'n eigen verbinde mie z'n vrouwe, 8 en ze zu mie z'n beien eên geheël worre: dus dan bin ze nie zòmae mi mie z'n tweëen, mae dan bin ze eên geheël. 9 En wat a God bie mekare ebrocht ei, dat mò een mens nie scheie.' 10 Toen a ze in uus wazze, begonne de leërliegen daè wee van aolles over an z'n te vraegen. 11 En ie zei tegen ze: 'Eên die a z'n vrouwe wigstiert en dan mie een aar trouwt, die pleeg overspel, 12 en a zie d'r man wigstiert en mie een aar trouwt, dan doe zie net eënder.'

Nog meêr lessen voe de leërliegen

13 De mensen probeerden om guus bie z'n te briengen om ze deur um an te laète raeken; mae de leërliegen zeie da ze daè mie op mosten ouwe. 14 Toen a Jezus dat zag, dee t'n z'n eigen daè vee an ergere en ie zei tegen ze: 'Laèt de guus toch bie me komme, je mò ze nie tegen'ouwe, wan 't keunikriek van God is noe net van mensen liek as ulder. 15 Ik za je dát vertelle: die a voe 't keunikriek van God nie openstaèt net as een kind, die za t'r zeker nie naè binnen gae!' 16 En ie sloeg z'n ermen rond ze, en ie zegenden ze deur ze z'n anden op te leggen. 17 Toen a Jezus wee op pad gieng, toen kwam t'r eên ard naè z'n toe'elôpe; die viel voor z'n op z'n knieën en ie vroeg: 'Goeie meêster, wat mò 'k doe om 't eëuwige leven te kriegten?' 18 Jezus zei tegen z'n: 'Waërom noem je mien goed? Den ênigen die a goed is, is God. 19 Je ken de geboden: "je mò gin mens doôd maeke, je mò gin overspel plege, je mò nie stele, je mò nie liege, je mò gin mens benaedële, je mò je vaoder en je moeder in ère ouwe.'" 20 Ie zei trug: 'Meêster, dat è 'k aol a van jongs ofaèn edae.' 21 Jezus die keek naè z'n, en ie was vee op z'n esteld, en ie zei tegen z'n: 'D'r is eên dieng dat a t'r an mankeert: gaè naèr uus, verkopt aol dat a je ei, en geef 't geld an de erme mensen, dan leit 'r in den emel een schat op je te wachten. Kom dan ier wee naetoe en gaè mie me mee!' 22 Toen a t'n dat oörden, begon t'n mae doenker te kicken, en ie gieng t'r an 't treurende vandeur; wan 't was t'r eên die a vee rieke was.

23 Toen a t'n in de rondte ekeken ao, zei Jezus tegen z'n leërliegen: 'Wat is 't voe rieke mensen toch moeilik om in 't keunikriek van God te kommen!' 24 De leërliegen verschrokke van wat a t'n zei. Mae Jezus zei 't nog eëns: 'Jongers, wat is 't toch moeilik om in 't keunikriek van God te kommen: 25 't is voe een kameël nog makkeliker om deur 't ôge van een naelde te gaen, as voe een rieken om in 't keunikriek van God te kommen.' 26 Noe wazze ze nog meêr uut d'r doen en ze zeie tegen mekare: 'Wien kan t'r dán nog ered worre?' 27 Jezus die keek ze an en ie zei: 'Voe mensen is dat onmeugelik, mae nie voe God: wan voe God is aolles meugelik.' 28 Toen zei Petrus tegen z'n: 'Mae ôns è aolles achter'elaete, en me bin mie joe mee egae!' 29 En Jezus zei trug: 'Ik za je dát vertelle: iedereën die a z'n uus of z'n broers of z'n zusters of z'n moeder of z'n vaoder of z'n guus of z'n land achter'elaeten ei voe mien en voe 't evangelie, 30 die za onderd keër zòvee kriege: in dézen tied krieg t'n uuzen en broers en zusters en moeders en guus en land - ok a wor t'n butendien vervolgd - en in den tied die a komt, krieg t'n 't eëuwige leven. 31 Vee van de eëste die zu lest weze, en de leste die worre eêst.'

Mie de twelwe op pad naè Jeruzalem

32 Ze wazze op pad naè Jeruzalem, en Jezus liep een eindje vooruut; de leërliegen maekten d'r eigen ongerust en de are mensen die a mee kwamme, wazze effenof benauwd. Ie liet de twelwe wee bie z'n komme en ie begon tegen ze te vertellen wat a t'r mie z'n zou gebeure: 33 'Kiek, me bin noe op pad naè Jeruzalem, en de Mensezeune za uut'eleverd worre an de ôgepriesters en de schriftgeleërde, en ze zulle 'n ter doôd veroordële en ze zulle 'n uutlevere an de ongelôvige. 34 Ze zu de spot mie z'n drieve en op z'n spie, en ze zulle 'n gësele en doôd maeke, mae nae drie daegen za t'n verrieze.'

35 Jakobus en Jewannes, de zeunen van Zebedeüs, kwamme bie Jezus en ze zeie tegen z'n: 'Meêster, me zoue gaern zie da je voe ôns dee wat a me an je gae vraege.' 36 Jezus zei trug: 'Wat zoue julder dan wille da 'k voe je dee?' 37 En ze zeie: 'A jie in aol je macht en je pracht regeert, laèt dan eên van ôns an je rechse kant zitte en den aren an je lienkse kant.' 38 Mae Jezus zei: 'Julder wete nie wat a je vraege. Kunne julder de beker drienke die a ik mò drienke, of edopt worre mie den doôp daè a ik mie edopt worre?' 39 Ze zeie: 'Ja, da ku me'. Toen zei Jezus: 'De beker die a ik drienke die zu julder ok drienke, en mie den doôp daè a ik mie edopt worre daè zu julder ok mie edopt worre, 40 mae over dat zitten an m'n rechsen and of an m'n lienksen and è ik niks te zeggen; die plekken bin voe die a ze kriege.'

41 Toen a de are tiene daè van oörden, begonne ze d'r eigen vee te ergeren an Jakobus en Jewannes. 42 Jezus liet ze bie z'n komme en ie zei: 'Julder wete da de mensen die a 't land zoue motte regere, mie geweld de baes spele en da de ôge èren nie aars doe as de mensen koeienere. 43 Zò mò dat bie julder nie gae: die a bie julder voornaem wil weze die za iedereën motte diene, 44 en die a van julder den eësten wil worre, die za de minsten van aol motte weze. 45 Wan de Mensezeune die is ok nie ekomme om de baes te spelen, mae ie is ekomme om te dienen en om z'n leven te geven om vee mensen vrie te kôpen.'

Een blinden kan wee zie

46 Ze kwamme in Jericho. Toen a Jezus saemen mie z'n leêrliengen en een grôte koôie volk de stad wee uutgieng, toen zat daè een blinde bedelaer langs de kant van de weg, een zekere Bartimeüs van Timeüs. 47 En toen a t'n oôrden da Jezus van Nazaret daè was, begon t'n ard te roepen: 'Jezus, zeune van David, maèk toch zonde van me!' 48 Een êleboel mensen zeie tegen z'n: 'Allee, ou toch je mond!' Mae toen riep t'n nog vee arder: 'Zeune van David, maèk toch zonde van me!' 49 Jezus bleef stae en ie zei: 'Roep t'n es.' Ze riepe dien blinden, en ze zeie tegen z'n: 'Ou mae moed, ries es op, ie roep je!' 50 Ie goôiden z'n bovenkleêd neer, ie sprong overènde, en ie gieng naè Jezus toe. 51 Jezus vroeg an z'n: 'Wat wil je da 'k voe je doe?' Dien blinden zei: 'Rabboeni, zurg da 'k wee kan zie!' 52 Toen zei Jezus: 'Gaè dan mae, je bin ered deur je geloôf.' Direct daèrop kon t'n wee zie, en ie gieng mie Jezus mee op pad.

Intocht in Jeruzalem

11 1 Tegen den tied da ze in de buurte van Jeruzalem kwamme, vlakbie Betfage en Betanië bie den Oliefberg, toen stierden Jezus twi van z'n leêrliengen vooruut 2 en ie zei tegen ze: 'Gaè es naè dat durp ginter. Zòdrie as a je 't durp binnenkomme dan zu je een ezelsveulen zie dat a daè vast'ebonde staèt en daè a nog noôit gin mens op'ezeten ei; maèkt 't los en kom t'r mie naè ier. 3 En a t'r eên tegen julder zeit: "Ee, wat mò dat?", dan mò je zegge: "Den Eêr ei 't nôdig, en ie za 't zò wee vrom laète brienge.'" 4 Ze gienge op pad en ze vonde een veulen dat a buten op straete bie een deure vast'ebonde stoeng, en ze maekten 't los. 5 D'r stoenge daè een paer mênzen die a zeie: 'Ee, wat mò dat? Zòmae een bitje dat veulen los maeke?' 6 Ze zeie wat a Jezus ezeid ao dat a ze moste zegge, en de mensen liete ze doe. 7 Ze brochte dat veulen bie Jezus en ze leie d'r overkleên d'r op, en ie gieng t'r op zitte. 8 D'r wazze vee mensen die a d'r overkleêd op de weg leie, en are mensen kaptten op 't land groene takken of en die leie ze ok op de weg. 9 En 't volk dat a voorop liep, riep net as de mensen die a achteran kwamme:

'Hosanna!

Ezegend die a komt uut naem van den Eêr.

10 Ezegend is 't kommende keunikriek van ônze vaoder David.

Hosanna in den emel!

11 Ie kwam Jeruzalem binnen en ie gieng naè den tempel toe. Toen a t'n aolles daè ezien ao, toen gieng t'n mie de twelwe wee vrom naè Betanië, wan 't was nog à laete eworre.

De viegeboôm en den tempel

12 Den aren dag, toen a ze wiggienge uut Betanië, toen ao Jezus oenger. 13 En toen a t'n in de varte een viegeboôm zag daè a a blaeren anzatte, toen gieng t'n d'r naètoe om te kiekken of a t'r a iets an'ienge dat a t'n kon ete. Mae toen a t'n bie dien boôm kwam, toen zag t'n da t'r niks an'ienge as net blaeren; wan 't was gin viegetied. 14 Toen zei Jezus: 'Laèt van z'n levensdaegen gin mens gin vruchten mi van joe ete!' En z'n leêrliengen die oôrden dat.

15 Ze kwamme in Jeruzalem. Ie gieng den tempel binnen en ie begon iedereên die a daè iets an 't kôpen of an 't verkôpen was naè buten te jaegen; en de taefels van de geldwisselaers en de stoelen van de duveverkôpers goôiden ie 't ondersteboven, 16 en d'r mocht van um gin mens mi mie z'n spullen deur den tempel lôpe. 17 En ie zei tegen ze: 'D'r staè toch eschreve: "Mien uus za voe aolle volken een uus van gebed weze"?' Mae julder è d'r een rôversnist van emaèkt!' 18 De schriftgeleërde en de ôgepriesters die oôrden dat en ze zochte naè een maniere om 'n doôd te maeken; wan ze wazze benauwd van z'n, om a 't volk vee onder den indruk was van aol dat a t'n vertelden. 19 En 's aevens gienge Jezus en z'n leêrliengen de stad wee uut.

20 Toen a ze den aren ochend wee langs die viegeboôm kwamme, toen zagge ze da t'n verdroôgd was toet op de wortel. 21 't Schoot Petrus aneêns wee te binnen en ie zei tegen Jezus: 'Rabbi, mò je daè es kieke, die viegeboôm die a je vervloekt ei, die is glad verdroôgd!' 22 En Jezus zei trug: 'Je mò op God vertrouwe, ee. 23 Ik za je dát vertelle: A t'r eên tegen dien berg zeit: "Kom om'ôoge en goôï j'n eigen in de zeè", en a t'n daè nie an twufelt, mae a t'n geloôft da t'r za gebeure wat a t'n zeit, dan zá 't ok gebeure. 24 Daèrom zeg ik tegen julder: van aol daè a je voe bidt en om vraegt, daè mò je van gelôve da je 't a ehad ei, en je za 't kriege. 25 En a julder stae te bidden, en je ei wat tegen een aar, dan mò je 'n vergeve; dan za je Vaoder in den emel julder je zonden ok vergeve. 26 Mae a julder nie vergeve, dan za je Vaoder in den emel julder je zonden ok nie vergeve.'

Jezus tegenover de ôgepriesters, de schriftgeleërde en de volksoudste

27 Ze kwamme wee in Jeruzalem. En twint a Jezus in den tempel rondliep, kwamme de ôgepriesters en de schriftgeleërde en de volksoudste naè z'n toe 28 en ze vroege an z'n: 'Mie wat voe recht doe jie dat eigenlijk aol? Of ei t'r soms eên volmacht an joe egeve om dat aol te doen?' 29 Mae Jezus zei tegen ze: 'Dan za ik julder eêst es wat vraege, en a je daè antwoord op geve, dan za ik zegge mie wat voe recht a ik dat aol doe. 30 Kwam den doôp van Jewannes van den emel, of kwam t'n van de mensen? Dat mò je noe es zegge.' 31 Ze gienge d'r onder mekare over prate en ze zeie: 'A me zegge: "van den emel", dan za um wè zegge: "Waerom geloôfdn julder dan nie in z'n?"' Mae om noe tegen z'n te zeggen: "van de mensen"?' Ze wazze vee te benauwd van 't volk om dat te

zeggen, wan iedereên geloôfden da Jewannes echt een profheet was. 33 Dus zeie ze tegen Jezus: 'Me wete 't nie.' En Jezus zei trug: 'Dan zeg ik ok nie tegen julder mie wat voe recht a ik dat aol doe.'

12 1 Jezus begon in geliekenissen tegen ze te praten: 'D'r was t'r eên die a een lappe mie wiegerd instak en ie maekten d'r een tuun rond. Ie graefden een pit voe de wienpers en ie bouwden een uitkietoren. Daënae verpachtten ie de zaak an een stel wienboeren en ie gieng op reize. 2 Naè een stuitje stierden ie een knecht naè die wienboeren om zien deêl van den opbriengst in ontvangst te nemen; 3 mae ze pakten dien knecht vast, en ze gavve 'n op z'n mieter en ze stierden 'n zô wee wig. 4 Toen stierden ie d'r een are knecht naëtoe; die sloege ze op z'n kop en ie wier zwaer vernederd. 5 Ie stierden nog een aren, en die maekten ze doôd, en zò gieng 't mae deur: sommige wiere of'eranseld en are die sloege ze doôd. 6 Op den duur ao t'n gin mens mî as net z'n geliefde zeune nog; dat was den lesten die a t'n naè ze toestierden, en ie docht bie z'n eigen: M'n zeune die zu ze toch wè ontzie. 7 Mae die wienboeren zeie tegen mekare: "Da 's den erfgenaem. Allé, die maeke me doôd, dan is de erfenisse voe ôns." 8 Ze pakten 'n vast en ze sloege 'n doôd en ze goôiden 't liek den wiengaerd uut. 9 Wat za den eigenaer van dien wiengaerd dan doe? Ie za zelf komme en ie za die wienboeren doôd maeke en ie za die lappe mie wiegerd an een aar geve. 10 È julder dit dan nie in de Schriften eleze:

"De steên die a de bouwers of'ekeurd è
die is 't fundament eworre;
11 den Eêr ei 't laète gebeure,
't is wonderbaerlik om te zien."

12 Toen woue ze 'n oppakke, mae ze wazze benauwd voe wat a de mensen zoue doe. Want ze ao wè in de gaten da t'n ulder in gedachten ao toen a t'n die geliekenisse vertelden. Toen liete ze Jezus stae en ze gieng wig.

Jezus drie kêr ondervroge

13 Toen stierden ze een paer Farizeeën en Herodianen op Jezus of om te zien of a die d'n nie konne pakke op wat a t'n zei. 14 Toen a ze bie z'n wazze, toen zeie ze tegen z'n: 'Meêster, me wete da je een eêrlik man bin en da je d'r niks om geeft wat a de mensen daè van vinde. Jie kiekie nie naè 't aanzien van de mensen, mae a jie les geeft over de weg van God dan zeie jie gewoon oe a 't is. Magge me noe eigenlijk wè belastige betaele an den keizer, of magge me dat nie? Mò me noe wè betaele, of mò me nie betaele?' 15 Mae om a t'n wè wist da ze zò hypocriet as wat wazze, zei t'n tegen ze: 'Wat zitte julder mien op de proef te stellen? Brieng es een denarie en laèt me es kiekie.' 16 Ze gavve d'r eên an z'n en ie zei tegen ze: 'Van wien is die kop, en van wien is dat opschrift?' Ze zeie trug: 'Van den keizer.' 17 Toen zei Jezus: 'Dan mò je an den keizer geve wat a van den keizer is, en an God mò je geve wat a van God is.' En daè ao ze nie van trug.

18 D'r kwamme ok Sadduceeën naè z'n toe - dat bin mensen die a zegge da t'r gin opstandieng is - en die vroege an z'n: 19 'Meêster, Mozes die ei ôns voor'eschreve: "A t'r eên z'n broer doôd gaèt en die laèt z'n vrouwe achter zonder guus, dan mò t'n die vrouwe bie z'n neme en zurge voe naegeslacht voe z'n broer." 20 Noe wazze d'r es zeven broers; den eêsten die nam een vrouwe en toen a t'n doôd gieng toen ao t'n gin guus. 21 Toen kwam ze bie den twiden en die gieng ok doôd zonder a d'r guus wazze; en mie den derden gieng 't a net eênder. 22 En gineên van die zevene kreeg guus bie die vrouwe, en glad op 't leste stierf die vrouwe zelf ok. 23 Mae wien z'n vrouwe za 't noe eigenlijk weze bie de opstandieng, a ze verrieze? Wan ze ei de vrouwe van aolle zevene ewist.' 24 Jezus zei tegen ze: 'Noe zitte julder d'r toch wè eêl varre nest! Kom dat nie om a je de Schriften en ok de macht van God nie kenne? 25 Wan a ze verrieze, dan trouwe ze nie mî en ze worre ok nie mî te trouwen egeve, mae ze bin net as de engelen in den emel. 26 En a 't over 't verriezen van de doôie gaèt: è julder in 't boek van Mozes dat stikje over den doornbos nie eleze, toen a God tegen z'n zei: "Ik bin de God van Abraham en de God van Izak en de God van Jakob?" 27 Ie is gin God van doôie, mae van levende; julder zitte d'r glad nest!' 28 Eên van de schriftgeleërde die a zitte luusteren ao twint a ze daè an 't redetwisten wazze, en die a von da Jezus een goed antwoord egeven ao, die kwam korterbie en ie vroeg an z'n: 'Wat is noe eigenlijk 't vernaemste gebod?' 29 En Jezus zei trug: 'Dit is 't vernaemste: "Luuster goed, Israël, d'r is mae eên Eêr en dat is den Eêr ônze God! 30 En ou van God den Eêr mie eêl j'n arte, en mie eêl je ziel, en mie aol je verstand, en mie aol je kracht." 31 En dit is 't twide: "Ou van are mensen liek as a je van j'n eigen ouwt." D'r gaè niks boven die twi geboden.' 32 Toen zei die schriftgeleërden: 'Je ei geliek, Meêster, 't is net liek as a je zeit: God is den ênigsten, d'r is gin aren. 33 En van God ouwe mie eêl j'n arte, en mie aol j'n inzicht, en mie aol je kracht, en van are mensen ouwe liek as a van j'n eigen ouwt, da 's vee vernaemer as aolle offergaeven en brandoffers bie mekare.' 34 Jezus von da t'n verstandige diengen ezeid ao, en ie zei tegen z'n: 'Jie bin nie varre van 't keunikriek van God vandaen.' En d'r was gin mens die a nog wat an z'n dust te vraegen.

Arde kritiek op de schriftgeleërde

35 Toen a Jezus les an 't geven was in den tempel, toen vroeg t'n: 'Waè è de schriftgeleërde dat vandaen da de messias een zeune van David is? 36 David ei zelf deur den eilige Geêst ezeid:

"Den Eêr ei tegen m'n Eêr ezeid: 'Gaè an m'n rechs en and zitte
toet a 'k je vijanden onder je voeten eleid è.'"

37 A David noe zelf "Eêr" tegen z'n zeit, oe kan de messias dan z'n zeune weze?' En d'r was daè een massa volk die a gaern naè z'n luusterden.

38 Ie gieng vadder mie z'n lessen en ie zei: 'Pas op voe schriftgeleërde die a niks liever doe as mie moôie klêren an rondlôpe en die a wille da je netjes goeiendag tegen ze zeit a je ze op de mart tegenkomt, 39 van die lui die a in de synagoge in 't èrebocht wille zitte, en die a bie een gastmael de beste plekke willen è. 40 Die a de uusjes van de weduwen opfrete, en om d'r fesoen op te ouwen 'k weet nie oe lank staè bidde: die zu des te zwaerder estraft worre!'

41 Jezus gieng tegenover 't offerblok zitte en ie keek oe a de mensen d'r geld in de kiste goôiden. D'r wazze vee rieke mensen die a d'r vee ingoôiden. 42 Mae d'r kwam ok een erme weduwe en die goôiden d'r twi muntjes in, bie mekare nie meêr as een quadrans. 43 Ie riep z'n leêrliengen bie z'n en ie zei: 'Ik za je dát vertelle: die erme weduwe ei meêr in 't offerblok egoôid as aol die are mensen; 44 wan bie ulder kwam 't van den grôten oôp, mae bie eur van d'r erremoe, 't was aol dat a ze te verteren ao.'

De komst van de Mensezeune

13 1 Twint a t'n uut den tempel wiggeng, zei eên van z'n leêrliengen tegen z'n: 'Meêster, mò je noe toch es kieke naè die reusachtige stênen en die gebouwen!' 2 En Jezus zei trug: 'Kiek jie op tegen die grôte gebouwen? Ik za je vertelle, d'r bluuf ier gin steên op den aren, 't za aol tegen de vlakke gae!'

3 Toen a t'n op den Oliefberg tegenover den tempel was gae zitte, toen vroeg Petrus, die a saemen mie Jakobus en Jewannes en Andreas bie z'n zat: 4 'Noe mò je es vertelle oeneêr a aol die diengen gaè gebeure, en an wat of me kunne me zie dat 't zòvarre is?' 5 Jezus die begon 't uut te leggen: 'Kiek uut da gin mens je misleidt; 6 wan d'r zu d'r vee komme die a mien naem gebruke en die a zulle zegge: "Ik bin de messias", en ze zu vee mensen misleie. 7 A julder ôre van oorlogen of a d'r berichten over oorlogen bin, dan mò je nie ongerust weze: dat mò aol wè gebeure, mae da's 't ènde nog nie. 8 Wan 't ène volk za tegen 't are gaè vechte, en 't ène keunikriek tegen 't are, en op aolderlei plekken zu d'r aerdbeviengen en oengersnoôën weze: da bin de eêste weêen. 9 Mae julder motte zelf goed uutkieke: wan ze zu je voe 't gerecht slepe en ze zu je gésele in de synagogen, en julder zu voe stad'ouwers en voe keuniken motte komme om van mien te getugen. 10 Wan eêst mò an aolle volken 't goeie nieuws verteld worre. 11 En a ze julder meeneme om je uut te leveren, dan mò je j'n eigen van te voren gin zurgen maeke over wat a je mò zegge. Zei mae gewoon wat a t'r dan bie je opkomt, want julder bin 't nie zelf die a prate, mae 't is den eilige Geêst. 12 Den ênen broer die za den aren uutlevere om terecht'esteld te worren, en vaoders die zu d'r guus uutlevere; guus die zu in opstand komme tegen d'r vaoder en moeder en ze zu ze den doôd injaege; 13 en julder zu deur iedereên ehaat worre vanwege mien naem. Mae die a toet 't leste an toe stand'ouwt, die za ered worre.

14 A julder "de gruwel van de verwoestieng" zie stae daè a t'n nie zou motte stae (dat mò je goed begriep a je 't leest) dan motte de volgeliengen in Judea de bergen in vluchte. 15 Die a op 't dek zit die mò nie naè benee komme en dan eêst nog naè binnen gae om iets uut z'n uus te gaèn aelen, 16 en die a op 't land is die mò nie eêst nog naèr uus gae om z'n overkleêd te gaèn aelen. 17 De vrouwen die a in verwachteng bin of die a nog de bost motte geve, wat zu die 't moeilik è! 18 Bid mae dat 't nie in de winter te doen is; 19 wan 't zulle zukke ellendige daegen weze, as a d'r van 't begun van de waereld die a God eschaepen ei, toet op den dag van vandaege nog noôit gin ewist è, en as a d'r ok noôit gin mi zulle komme. 20 En a God die tied nie korter emaeckt ao, dan zou t'r gin mens ered worre; mae voe de mensen die a t'n uut'ekozen ei, ei t'n die tied korter emaeckt. 21 A t'r dan eên tegen julder zeit: "Kiek, ier ei je de messias", of: "Kiek, daer ei j'n", dan mò je dat nie gelôve; 22 wan d'r zu valse messiassen en valse profeten komme, en ze zu têkens en merakels doe om, a ze mae kunne, de uut'ekozen te misleien. 23 Kiek dus goed uut: ik è 't noe van te voren aol tegen julder ezeid!

24 "Mae a die ellendige daegen verbie bin,
dan za de zonne verduusterd worre,
de maene za gin licht mi geve,
25 en de starren zulle uut den emel vaolle,
en de emelse krachten zu wankele."

26 En dan zu ze de Mensezeune zie komme op wolken, mie aol z'n macht en z'n pracht. 27 Dan za t'n z'n engelen stiere om die a t'n uut'ekozen ei uut aolle windstreken bie mekare te briengen, van 't ènde van de waereld toet an 't ènde van den emel.

28 't Is net as mie een viegeboôm: zòdrie as a z'n takken zochte worre en a d'r blaeren ankomme, dan weet je dat 't a nae zummer is. 29 Zò motte julder ok wete, a je aol die diengen zie gebeure, dat 't vlak voe de deure staèt. 30 Ik za je dát vertelle: deze generatie za nog nie verdwene weze voor a 't aol gebeurt. 31 Emel en aerde die zu vergae, mae mien woorden die verdwiene noôit. 32 Mae op wat voe dag of op wat voe ure a dat weze za dat weet gin mens, de engelen in den emel nie en de Zeune ok nie; net de Vaoder, die weet 't. 33 Kiek goed uut, ou j'n ôgen goed open: want julder wete nie oeneêr a 't te doen is. 34 't Is net as mie iemand die a op reize gieng: voor a t'n van uus of gieng, gaf t'n an z'n knechs volmacht om z'n zaken te regelen; ze ao aol d'r eigen werk. En tegen de deurwachter zei t'n da t'n z'n ôgen goed open most ouwe. 35 Dus ou j'n ôgen goed open, want je wete nie oeneêr a den eêr komt: 's aevens, of midden in de nacht, of a de aenen gae kraaie, of vroeg in den ochend; 36

kiek uut da t'n nie ziet da je ligge te slaepen a t'n onverwachs komt. 37 Wat a 'k tegen julder zegge, dat zeg ik tegen iedereën: ou j'n ôgen goed open!

Jezus deur een vrouwe ezalfd

14 1 Den aren aevend zou 't Paesfeest begunne en 't feest van 't Ongedesemde Broôd. De ôgepriesters en de schriftgeleêrde die zatte een list te verzinnen om Jezus op te pakken en doôd te maeken. 2 Wan ze zeie: 'Dat mò me nie op 't feest zelf doe, wan dan zu de mensen in opstand komme.'

3 Toen a Jezus in Betanië in Simon de melaatsen z'n uus an een gastmael anlag, toen kwam t'r een vrouwe nae z'n toe die a een albaste kruukje bie d'r ao vol mie stik dieren olie, van echte nardus. Ze brak dat kruukje in tweêen en ze goot 't leeg over z'n oôd. 4 D'r wazze d'r een paer die a d'r eigen dae vee an ergerden, en ze zeie tegen mekare: 'Waè slaèt dat noe op om dien olie zò te versmossen? 5 Dien olie die ao verkocht kunne worre voe meêr as drie'onderd denariën en dat geld dat ao me an de erme mensen kunne geve!' Ze wazze vee kwaed op d'r. 6 Mae Jezus die zeie: 'Laèt dat mens toch doe. Zit nie zò te zanniken! Ze ei een goed werk voe mien edae. 7 Erme mensen die zu d'r aoltied bie julder bluve, en dae ku je aoltied nog goeie werken voe doe, mae ik bluve ier nie. 8 Wat a ze kon doe, dat ei ze edae: Ze ei m'n lief avast a ezalfd voe m'n begraefenisse. 9 Ik za je dát zegge: overaol op de waereld dae a ze 't goeie nieuws verkondige, dae zu ze ok over eur vertelle, om mae nie te vergeten wat a zie edaen ei.'

10 Toen gieng Judas Iskariot, dat was t'r eên van de twelwe, nae de ôgepriesters toe om a t'n Jezus an ulder uut wou levere. 11 Die wazze stik blieë toen a ze dat oôrden, en ze beloofden om geld an z'n te geven. En ie begon te zoeken nae een goeie gelegent'eid om 'n uut te leveren.

't Paesmael

12 Op den eêsten dag van 't Ongedesemde Broôd, a de mensen gewend bin om 't paeslam te slachten, toen zeie z'n leêrliengen tegen Jezus: 'Waè zou jie 't paesmael willen ouwe? Dan ku me dae avast nae toegae om 't klaer te maeken.' 13 Ie stierden twi van z'n leêrliengen op pad, en ie zeie tegen ze: 'Je mò nae de stad gae, en a je dae bin dan za je een man tegenkomme die a een kruke mie waeter draegt; dae mò je achteran gae 14 en daer a t'n nae binnen gaët dae mò je tegen den eigenaer zegge: De Meêster die laèt vraege waè a de zaal is dae a t'n mie z'n leêrliengen kan ete. 15 En dan za t'n julder een grôte glad ingerichte bovenzaal laète zie dae a de taefel a an'ezet is; en dae mò je 't klaer maeke!' 16 De leêrliengen die gienge nae de stad en ze zagge a 't aol was liek as a t'n ezeid ao, en toen maekten ze 't paesmael klaer.

17 's Aevens kwam Jezus dae nae toe, saemen mie de twelwe. 18 Twint a ze anlagge en an 't eten wazze, zeie t'n: 'Ik za je dát vertelle: eên van julder die a ier mie mien an 't eten is die za me uutlevere.' 19 Dat dee ze vee piene an 't arte en eên voe eên vroege ze: 'Ik bin ik 't toch nie?' 20 Mae ie zeie: 'Eên van de twelwe die a ier saemen mie mien in de scheutel dopt. 21 De Mensezeune mag dan ier vandaen gae liek as a t'r over z'n eschreve staët, mae wee de mens deur wien a t'n uut'eleverd wor: die mocht wille da t'n noët gebore was.'

22 Onder 't eten pakten ie een broôd, ie zeie 't zegengebed, ie brak 't, en ie gaf 't an ze, en ie zeie: 'Ierzò, dit is m'n lichaem.' 23 Toen pakten ie een beker, ie zeie 't dankgebed, en ie gaf t'n an ze, en aollemaële dronke ze d'r uut. 24 En ie zeie tegen ze: 'Dit is m'n bloed, 't bloed van 't verbond, dat a voe vee mensen vergote wor. 25 Ik za je dát vertelle: Ik za nie mi drienke van de vruchten van de wiegerd toet op den dag da 'k nieuwe wien za drienke in 't keunikriek van God.'

26 Toen a ze de lofzang ezongen ao, gienge ze op pad nae den Oliefberg. 27 En Jezus zeie tegen ze: 'Julder zu mien aol laète vaolle, wan d'r staè eschreve: "Ik za den erder neerslae, en de schaepen zulle uut mekare ejoge worre." 28 Mae nae a 'k uut den doôd verreze bin, za 'k julder vooruut gae nae Galilea.' 29 Toen zeie Petrus: "'t Kan wè weze da ze joe aol laète vaolle, mae dat za mien nie gebeure!' 30 En Jezus zeie trug: 'Ik za je 's wat aars vertelle: jie za 't noe net weze die a vannacht drie keêr za zegge da je niks mie mien te maeken ei, nog voor a den aene twi keêr ekraaid ei.' 31 Mae ie ieuw stug vol: 'A was 't a 'k saemen mie joe zou motte sturve, dát zou 'k noët van z'n leven zegge.' En de rest die zeie ok aol iets in die geêst.

Jezus 's nachs op'epakt

32 Dan komme ze bie een of'etuund stikje land dat a ze Getsemane noeme, en ie zeie tegen z'n leêrliengen: 'Bluve julder ier mae zitte twint a ik gae bidde.' 33 Ie nam Petrus en Jakobus en Jewannes mee en ie begon z'n eigen vee ongerust te maeken en benauwd te worren, 34 en ie zeie tegen ze: 'Ik bin zòvee benauwd da 'k 't nae besturve; bluve julder mae ier en ou j'n ôgen open!' 35 Ie gieng een eindje vadder en ie viel op de grond en ie bidden of a dat ure toch asjeblijft an z'n verbie mocht gae. 36 Ie zeie: 'Abba, Vaoder, jie kan ommers aolles: ael die beker toch bie me wig! Mae 't gaè t'r nie om wat a ik wil, 't gaèt 'r om wat a jie wil.' 37 Ie kwam wee vrom en ie zag da ze lagge te slaepen, en ie zeie tegen Petrus: 'Simon, lig je noe te slaepen? Kò je j'n ôgen nog gin ure open ouwe? 38 Bluuf wakker en gaè bidde, om sterk te bluve a je in de verleidieng komme; wan de geêst is wè gewillig, mae 't vleës is zwak.' 39 En ie gieng wee wig om nog es te bidden mie dezelfde woorden. 40 Toen a t'n vromkwam, lagge ze wee te slaepen, wan ze konne d'r ôgen nie open ouwe, en ze wiste nie wat a ze tegen z'n moste zeggen. 41 Toen a t'n voe de derde keêr vromkwam, zeie t'n tegen ze: 'Ligge julder noe nòg aolmae te

slaepen en uut te rusten? 't Is verbie: 't is noe zòvarre da de Mensezeune uut'eleverd an de zondaers wor. 42 Ries mae op, dan gaè me: kiek, die a me uutlevert die is a vlakbie.'

43 Ie was nog an 't praten toen a Judas d'r an kwam, eèn van de twelwe, saemen mie een bende volk mie zwaerden en knuppels. Die wazze d'r op of'estierd deur de ôgepriesters en de schriftgeleërde en de volksoudste. 44 De verraaiër ao een tēken mie die lui of'esproke; ie ao ezeid: 'Den diēn die a 'k een kus geve, die mò je è, die mò je oppakke en goed bewaeke a je 'n meeneemt.' 45 En toen a t'n d'r was, toen liep t'n rechte op Jezus of, ie zei: 'Rabbi!' en ie gaf t'n een kus. 46 Ze pakten Jezus en ze ieuwe 'n vast. 47 Eèn van de mensen die a t'r bie stoenge die trok een zwaerd, en ie sloeg t'r mie naè de knecht van den ôgepriester en ie kapten zò z'n ôre d'r of. 48 Jezus zei tegen ze: 'Julder bin ier mie zwaerden en knuppels naè toe ekomme om me op te pakken of a 'k een schurk bin! 49 Dag in dag uut kwam ik bie julder in den tempel om les te geven en toen è je me nie op'epakt; mae dit gebeurt om a de Schriften in vervulliang motte gae.' 50 Toen liete ze 'n aol an z'n lot over en ze gienge op de vlucht. 51 Mae een jonge kaerel mie niks as een linne kleèd om z'n lief, die probeerden mie z'n mee te gaen. Toen a ze 'n vastpakten, 52 liet 'n z'n kleèd los en ie vloog t'r naekendig vandeur.

Jezus ver'oord deur de Joodse Raed en verloochend deur Petrus

53 Ze brochte Jezus voor den ôgepriester. En aol de ôgepriesters en de volksoudste en de schriftgeleërde kwamme bie mekare. 54 Petrus kwam een ènde achter z'n an toet op de binnenplekke van den ôgepriester z'n uus, en ie gieng bie de knechs zitte om z'n eigen bie 't vier te wermen.

55 De ôgepriesters en eël de Joodse Raed probeerden een getugenisse tegen Jezus te vinden, dan konne ze 'n ter doôd veroordèle. Ze kregē 't daèrom nie voe mekare, 56 wan d'r wazze d'r wè vee die a dochte da ze wat tegen z'n in te briengen ao, mae die verhalen kwamme nie overeên. 57 Bie eèn zò 'n valse verklaerieng wazze d'r een paar die a vertelden: 58 'Ôns è ehôre da t'n zei: "Ik za dat eiligdom dat a deur mensen'anden emaekt is, ofbreke en in drie daegen tied za 'k er eèn opbouwe zonder a t'r een and an te pas komt.' 59 Mae die verklaeriengen kwamme ok nie mie mekare overeên. 60 Toen gieng den ôgepriester in te midden stae en ie vroeg an Jezus: 'Ei je daè niks op te zeggen? Wat bin dat voe verhalen die a ze over joe vertelle?' 61 Mae ie gaf t'r gin antwoord op, ie zei glad niks. Toen vroeg den ôgepriester an z'n: 'Bin jie de messias, de Zeune van de Gezegenden?' 62 Jezus zei trug: 'Dat bin 'k net, en je zu de Mensezeune zie zitte an de rechsen and van de Machtigen en je za t'n op de wolken van den emel zie komme.' 63 Den ôgepriester trok een schore in z'n goed en ie zei: 'Waè è me noe nog getugen voe nôdig? 64 Je è de godslasterieng ehôre: wat vinde julder d'r van?' Ze vonde aol da t'n schuldig was en da t'n den doôdstraf most kriege. 65 Sommige mensen begonne op z'n te spieën en ze deeë een lappe voe z'n ôgen en ze begonne 'n mie d'r anden te slaen. Ze zeie: 'Laèt noe mae es zie da je een profet bin!,' en de knechs gavve 'n d'r ok flienck van langs.

66 Twint a Petrus benee op de binnenplekke zat, kwam daè ok eèn van de meiden van den ôgepriester. 67 Toen a ze Petrus bie 't vier zag zitte, keek ze es goed naè z'n en ze zei: 'Jie was ok bie die Jezus van Nazaret!' 68 Mae ie zei da t'r niks van an was: 'Daè weet ik niks van of, ik begriepē nie waè a je 't over ei.' Ie gieng naè buten, naè 't voorplein toe en d'r kraaiden een aene. 69 En toen a dat misje 'n wee zag toen begon ze awee, en ze zei tegen de mensen die a daè stoenge: 'Den diēn die oôr t'r ok bie!' 70 Mae ie zei wee dat 't gin waer was. Een stuitje laeter begonne de are mensen ok te zeggen: 'Jie oôr t'r net bie, jie kom ommers ok uut Galilea.' 71 Mae Petrus begon te vloeken en te bezweren: 'Ik kenne die man daè a julder over prate glad nie!' 72 Zògauw as a t'n dat ezeid ao, kraaiden d'r voe de twide keêr een aene. Toen schoot 't Petrus wee te binnen wat a Jezus tegen z'n ezeid ao: 'Voor a den aene twi keêr ekraaid ei, za jie drie keêr zegge da je niks mie mien te maeken ei.' Toen a dat toet z'n deurdrong, begon t'n te schreëuwen.

Jezus voe Pilatus

15 1 Onder den ochend kwamme de ôgepriesters en de volksoudste en de schriftgeleërde, dus eël de Joodse Raed, voe een vergaderiengē bie mekare. Ze bonde Jezus vast en ze brochte 'n wig en ze leverden 'n uut an Pilatus.

2 Pilatus die vroeg an z'n: 'Bin jie de keunik van de Joden?' En Jezus zei trug: 'Dat zei jie.' 3 De ôgepriesters beschuldigden Jezus van van aolles en nog wat. 4 Toen vroeg Pilatus an z'n: 'Geef jie dan nerreges gin antwoord op? Je oôr toch waèr a ze je aol van beschuldige?' 5 Mae Jezus zei glad niks mi en daè stoeng Pilatus nog a van te kienen. 6 Noe was Pilatus gewend om d'r mie de Paese eèn vrie te laeten die a in de gevangenis zat, de mensen konne vraege om wie a ze mae woue. 7 D'r zat t'r toen eèn vast die a Barabbas eëtten, saemen mie de are opstandeliengen die a d'r bie een opstand eèn vermoord ao. 8 D'r gieng een deël volk naè boven toe en ze vroege an Pilatus om te doen wat a t'n gewend was. 9 Ie zei tegen ze: 'Wille julder da 'k de keunik van de Joden vrie laete?' 10 Wan ie ao wè deur da de ôgepriesters 'n uut'eleverd ao om a ze jaloers op z'n wazze. 11 Mae de ôgepriesters stookten de mensen op om te zeggen da t'n Barabbas vrie most laete. 12 Toen vroeg Pilatus: 'Wat mò 'k dan doe mie den diēn die a julder de keunik van de Joden noeme?' 13 Ze schreëuwden tegen z'n: 'Slaè t'n an 't kruus!' 14 Pilatus zei: 'Wat ei t'n dan eigenlik misdae?' Mae toen schreëuwden ze nog arder: 'Slaè t'n an 't kruus!'

15 Om a Pilatus de mensen d'r zin wou geve, liet 'n Barabbas vrie, en ie liet Jezus eêst gêsele en toen leverden ie 'n uut om 'n an 't kruus te laète slaen.

Jezus an 't kruus esloge

16 De soldaten namme 'n mee in 't paleis - in 't pretorium - en ze riepe eêl 't cohort bie mekare. 17 Ze deeë Jezus een purpere kleêd an, en ze vlochte een krône van doorntakken en die zetten ze op z'n oôd. 18 Ze begonne net te doen of a ze 'n vereêrden: 'Gegroet, keunik van de Joden!' 19 Ze sloege mie een ènde riet op z'n oôd en ze spoge op z'n en ze gienge op d'r knieën zitte om 'n te anbidden. 20 Toen a ze lank genoeg de spot mie z'n edreven ao, deeë ze 'n 't purpere kleêd wee uut, en ze deeë 'n z'n eigen goed wee an. Daënae brochte ze 'n naè buten om 'n an 't kruus te slaen. 21 Ze zagge d'r net eên van 't land komme, en die dwonge ze om 't kruus te draegen. 't Was Simon van Cyrene, de vaoder van Alexander en Rufus. 22 Ze brochte 'n naè Golgota, da betêken 'de Schedel'oeck'. 23 Ze woue 'n wien mie mirre geve, mae ie wou t'r nie van drienke. 24 Toen sloege ze 'n an 't kruus en ze verdeêlden z'n goed onder mekare deur d'r om te dobbelen. 25 't Was een ure of negene 's ochens toen a ze 'n an 't kruus sloege. 26 En as beschuldigieng ao ze op'eschreve: de keunik van de Joden. 27 Saemen mie Jezus sloege ze twi misdadigers an 't kruus, eên an z'n rechse kant en eên an z'n lienkse kant. 28 Zò wier vervuld wat a t'r in de Schrift staet: "Ie wier bie de misdadigers erekend." 29 De mensen die a d'r langs liepe die schodden d'r oôd en ze dreve de spot mie z'n. Ze zeie: 'Mò je daè noe toch es kieke! Jie zei wè da je den tempel ofbreekt en in drie daegen wee op za bouwe, 30 mae je mò eêst j'n eigen mae es redde en van dat kruus ofkomme.' 31 De ôgepriesters en de schriftgeleêrde die wazze a net eênder, ze zeie spottend tegen mekare: 'Are mensen ei t'n ered, mae z'n eigen redde, dat kan t'n nie; 32 die Messias, die keunik van Israël, laèt 'n noe mae es van dat kruus ofkomme. A me dàt zie, dan zu me gelòve!' De are tweê die a daè an 't kruus ienge die dreve a net zòvee de spot mie z'n. 33 Mie de mirrig wier 't in 't êle land aneêns doenker, en dat bleef zò toet drie uren. 34 En om drie uren schreëuwden Jezus uut: 'Eloï, Eloï, lema sabachtani?', da betêken: 'M'n God, m'n God, waerom ei je me verlaete?' 35 De mensen die a d'r bie stoenge die oôrden dat en sommige zeie: 'Kiek, ie roept om Elia!' 36 D'r kwam t'r gauw eên an mie een spons die a t'n in zure wien dopten; ie stak 'n op een stok en ie probeerden Jezus te laète drienken twint a t'n zei: 'Noe zu me es kieke of a Elia 'n d'r of kom aele.' 37 Mae Jezus gaf een arde schreëuw en ie blaesden z'n lesten aesem uut. 38 En 't voor'angsel in den tempel schoorden van boven toet benee in tweêen. 39 D'r stoeng een centurio tegenover z'n, en toen a die zag a t'n zò z'n lesten aesem uutblaesden, toen zei t'n: 'Den diën was zonder mankeren Zeune van God.'

Jezus in 't graf eleid

40 Van een ènde stoenge d'r ok een deêl vrouwen te kieke, Maria van Magdala was t'r bie en Maria, de moeder van de jonge Jakobus en van Joses, en Salome. 41 Die wazze mie Jezus mee egae toen a t'n in Galilea was en die ao voe z'n ezurged, en d'r stoenge vee are vrouwen die a mie z'n mee ekomme wazze naè Jeruzalem. 42 Toen a 't a aevend was ('t was 'den dag van voorbereidieng', den dag voor de sabbat), 43 toen dust Jozef van Arimatea, eên van de ôge êren van de Raed die a zelf ok uitkeek naè 't keunikriek van God, naè Pilatus te gaen en om 't liek van Jezus te vraegen. 44 Pilatus stoeng t'r van te kieke da Jezus a doôd was en ie liet de centurio komme om te vraegen of a 't echt zò was. 45 Toen a t'n van de centurio oôrden dat 't waer was, toen gaf t'n 't liek an Jozef. 46 Die kocht een linne kleêd en ie aelden Jezus van 't kruus. Toen wikkelden ie Jezus in dat kleêd en ie lei t'n in een graf dat a in de rotsen uut'ekapt was. En toen rolden ie een steên voor den ingang. 47 Maria van Magdala en Maria, de moeder van Joses, die keke waèr a t'n eleid wier.

't Lege graf

16 1 Toen a de sabbat verbie was, toen gienge Maria van Magdala en Maria, de moeder van Jakobus, en Salome reukwaeren kôpe om Jezus te zalven. 2 Op den eêste dag van de weke gienge ze 's ochens a stik vroeg naè 't graf toe, 't zunnetje was nog mae net op. 3 En ze zeie tegen mekare: 'Wien kan t'r voe ôns de steên van voe den ingang van 't graf wigrolle?' 4 Mae toen a ze keke, toen zagge ze da die steên d'r a van voor was; en 't was nog wè een ieselike grôten. 5 Toen a ze naè binnen gienge in 't graf, toen zagge ze an de rechse kant een jonge kaerel zitte mie een wit kleêd an; ze verschrokke d'r eigen wezenloôs. 6 Ie zei tegen ze: 'Je oeve nie benauwd te wezen! Je zoekte Jezus van Nazaret, die a an 't kruus eslogen is. Ie is wee toet leven ewekt, ier is t'n nie mi; kiek, ier è je de plekke daè a ze 'n neer'eleid ao. 7 Gaè noe mae vrom, en zei tegen z'n leêrliengen en tegen Petrus: Ie gaè avast a vooruut naè Galilea; daè zu je 'n zie, net as a t'n tegen julder ezeid ei.' 8 Toen a ze wee buten kwamme, toen vloge ze d'r vandeur, wan ze wazze glad uut d'r doen. Ze wazze zò benauwd da ze tegen gin mens wat duste te zeggen.

Nae de opstandieng

9 Nae a t'n 's ochens vroeg op den eêste dag van de weke verreze was, vertoônden ie z'n eigen eêst an Maria van Magdala, daè a t'n zeven duvels bie uut'edreven ao. 10 Die gieng 't zegge tegen z'n volgelienge die a noe in de rouwe wazze en zatte te schreûwen. 11 Toen a die oôrden da t'n leefden en da zie 'n ezien ao, toen geloôfdn ze d'r nie. 12 Daènae vertoônden ie z'n eigen wee in een are gedaente an tweê van ulder die a buten de stad liepe. 13 Die gienge wee vrom en ze vertelden 't tegen de rest; mae ulder geloôfdn ze ok nie. 14 Laeter vertoônden ie z'n eigen an de elve twint a die an 't eten wazze. En ie zei da t'n 't vee erg von da ze zò ongelôvig en ardeleers wazze, wan de mensen die a d'n ezien ao toen a t'n wee levend emaèkt was, die ao ze nie wille gelôve. 15 En ie zei tegen ze: 'Gaè eêl de waereld rond, en gaè tegen aolles en iedereên 't goeie nieuws vertelle. 16 Die a geloôft en die a edopt is die za ered worre, mae die a nie geloôft die za veroordeêld worre. 17 De mensen die a gelôve die za je an deze têkens kunne kenne: in mien naem zu ze duvels uutdrieve en ze zu in onbekende taelen prate, 18 en ze zu mie d'r anden slangen oppakke, en a ze zwaer vergif opdrienke dan zu ze d'r nie van wete, en zieke mensen zu ze wee beter maeke deur ze de anden op te leggen.'

19 Toen a den Eêr Jezus dat tegen ze ezeid ao, toen wier t'n in den emel op'enome en daè gieng t'n zitte an de rechs en van God. 20 Mae zulder gienge op pad om 't nieuws overaol te vertellen. Den Eêr die ielp ze, en ie gaf kracht an uldere woorden deur de têkens die a daè mie gepaerd gienge.

De mensen die aan dit boek hebben meegewerkt

Ruth (werkgroep Noord-Zeeland)

Krijn van der Jagt
Ella Leendertse
Kees de Leeuw
Adria Overbeeke
Jan Overbeeke
Lea Rijstenbil
Nel Slager
Piet de Wild

Jona (werkgroep Walcheren)

Jan Geldof
Leuny de Kam
Marja Sturm-Karman
Corry Verburg-Abrahamse

't Evangelie volgens Marcus (werkgroep Zuid-Beveland)

Jan de Jonge
Ko de Visser
Hans de Vos

Illustraties

Jopie Minnaard-Verheijke

Coördinator

Jan Minnaard

‘k Za je dát vertelle...

Dit boek bevat drie Bijbelboeken vertaald in een Zeeuwse streektaal.

De vertalingen zijn gemaakt door de Bijbelvertaalgroep van de Stichting 't Kerkje van Ellesdiek.

Deze stichting wil een centrum zijn voor cultuur, levensbeschouwing en vriendschap, waarbij het Zeeuws als voertaal centraal staat.

Aangezien de dialecten per streek verschillen is de vertaalgroep opgesplitst in drie subgroepen: de Noord-Zeeuwse groep met vertalers uit Schouwen-Duiveland, Sint Philipsland, Tholen en Noord-Beveland, de Walcherse groep en de Zuid-Bevelandse groep.

De eerste groep heeft Ruth vertaald, de Walcherse groep Jona en de Zuid-Bevelandse groep het Evangelie naar de beschrijving van Marcus.

Uitgangspunt bij deze vertalingen is de Nieuwe Bijbelvertaling.

De illustraties zijn van de hand van Jopie Minnaard-Verheijke.